

Nota

(Z)2779

28 maart 2024

Visienota over de criteria en procedures voor de weigering door Elia van een aansluiting met vaste toegang en de toekenning van een aansluiting met flexibele toegang tot het transmissienet

Genomen met toepassing van artikel 23, §1, tweede lid, en §2, tweede lid, 2°, van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt

Niet-vertrouwelijk

INHOUDSOPGAVE

INHOUDSOPGAVE.....	2
INLEIDING	3
1. OPENSTAANDE VRAGEN VOOR DE VASTSTELLING VAN DE CRITERIA EN PROCEDURES	5
2. CRITERIA VOOR WEIGERING VAN TOEGANG	6
2.1. Weigering van alle toegang of weigering van vaste toegang.....	6
2.2. Onvoldoende onthaalcapaciteit: PTDf ten aanzien van relevante netelementen	7
2.3. Inschatting van de beperking	9
2.3.1. Deelse of volledige weigering van vaste toegang	9
2.3.2. Inschatting van congestierisico voor beperkte momenten.....	10
3. CRITERIA VOOR DE TOEKENNING EN GEBRUIK VAN FLEXIBELE TOEGANG	11
3.1. Risico op afregeling ingeschat in de aansluitingsstudie	11
3.2. Operationeel risico op afregeling	12
3.3. Financiële impact.....	14
3.3.1. Initiële financiële impact van afregeling	14
3.3.2. Financiële impact in geval van meer dan verwachte afregeling	15
3.3.3. Financiële impact na de initiële periode	15
3.3.4. Impact op het toegangstarief voor ter beschikking gesteld vermogen	17
3.4. Impact op deelname aan andere diensten	18
4. PROCEDURES	19
5. METHODOLOGIE.....	20
5.1. De referentiecontext	20
5.2. Herevaluatie van de voorwaarden voor aansluiting met flexibele toegang	21
5.2.1. Herevaluatie nadat de criteria en procedures voor weigering van de (vaste) toegang en toekenning van flexibele toegang voor aansluitingen op het transmissienet voor de eerste maal werden vastgelegd in de gedragscode.....	22
5.2.2. Herevaluatie ten gevolge van de (versnelde) realisatie van een netversterkingsproject	23
5.2.3. Herevaluatie ten gevolge van de goedkeuring van een nieuw ontwikkelingsplan	24
5.2.4. Herevaluatie ten gevolge van een vermindering in de overige in rekening gebrachte capaciteiten	24
6. BIJKOMENDE AANDACHTSPUNTEN.....	26
6.1. Duidelijke en transparante informatie over beschikbare onthaalcapaciteit	26
6.2. Meest efficiënte oplossing op lange termijn.....	26
6.3. Vernieuwing van de nettarieven	26
6.4. Gebruik van gereserveerde en toegewezen capaciteiten.....	27
BIJLAGE 1.....	28
BIJLAGE 2.....	30

INLEIDING

Het recht van toegang tot het transmissienet is één van de basispijlers van de liberalisering van de elektriciteitsmarkt. Het transmissienet kon over het algemeen zodanig worden ontwikkeld dat er voldoende onthaalcapaciteit was om toegang te bieden aan alle gewenste afname en injectie van (kandidaat-)netgebruikers op basis van hun aangevraagd/contractueel aansluitingsvermogen. (Kandidaat-)netgebruikers kregen hierdoor een aansluiting met een toegang waarnaar werd verwezen als permanente (of: traditionele) toegang.

Dit uitgangspunt strookt echter niet (langer) met de realiteit: de uitbouw van het transmissienet vraagt meer tijd en middelen dan beschikbaar om tijdig het net te versterken voor de aansluiting met permanente toegang van toekomstige projecten tegen hun gewenste datum van indienname. Terzelfdertijd nemen de aanvragen voor aansluiting aan een versneld tempo toe in het kader van de energietransitie en omwille van stimulansen verschaft door instrumenten zoals het capaciteitsremuneratiemechanisme. De onthaalcapaciteit van het transmissienet is daardoor niet langer voldoende om alle aansluitingen uit te voeren met een permanente toegang. Het concept van “aansluiting met flexibele toegang” of “flexibele aansluitingscontracten” wint aan aandacht. Eveneens is nieuwe Europese wetgeving in de maak¹ waarin deze evolutie benoemd wordt en sprake is van “flexibele aansluitingscontracten” met “vaste aansluitingscontracten” als tegenpool². Hierbij wordt aangegeven dat in gebieden waar de elektriciteitsnetten een beperkte of geen netwerkcapaciteit hebben, netgebruikers die om een netaansluiting verzoeken, moeten kunnen genieten van een flexibel aansluitingscontract.

Bovendien worden de studies voor aangevraagd aansluitingsvermogen steeds complexer, omwille van de volatiliteit en intrinsieke onzekerheid van de productie met hernieuwbare energiebronnen, decentrale productie, vraagsturing, grotere en volatielere internationale stromen en de opkomst van asynchrone energieopslagfaciliteiten. Deze evoluties leiden ertoe dat het voorspellen van de netbelasting op een bepaald moment en een bepaalde locatie, veel complexer wordt door de onzekere gelijktijdigheid van afname- en injectiestromen, met minder evidente identificatie van netversterkingsprojecten tot gevolg. Immers, een gebrek aan gelijktijdigheid in het operationele tijdsvenster kan ervoor zorgen dat het net zonder of met een beperkte versterking toch voldoende is om de gevraagde aansluitingsvermogens te onthalen. Aangezien de kosten voor netversterking worden gedragen door de maatschappij dient extra voorzichtig te worden omgesprongen met beslissingen voor dure projecten ter versterking van het net. Het regulatorisch kader voor “aansluiting met flexibele toegang” als tijdelijke oplossing in afwachting van netversterking of als permanente oplossing als alternatief voor netversterking dient verder te worden uitgewerkt.

Deze nota kadert in deze context en bevat de visie van de CREG over de noodzakelijke objectieve, technisch en economisch onderbouwde criteria en procedures voor de weigering door de transmissienetbeheerder van (vaste) toegang en de toekenning en het gebruik van een aansluiting met flexibele toegang tot het transmissienet. Deze criteria en procedure dienen op korte termijn te worden vastgelegd in de gedragscode van de CREG en waar nodig in de Regels voor Coördinatie en Congestiebeheer zodat een transparant regulatorisch kader bestaat voor het verlenen van toegang tot het transmissienet.

¹ Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council amending Regulations (EU) 2019/943 and (EU) 2019/942 as well as Directives (EU) 2018/2001 and (EU) 2019/944 to improve the Union’s electricity market design (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/HIS/?uri=CELEX:52023PC0148>)

² In deze nota zal de terminologie “aansluiting met vaste toegang” en “aansluiting met flexibele toegang” worden gehanteerd, aangezien de netgebruikers vertrouwd zijn met deze terminologie die momenteel in de gedragscode elektriciteit van de CREG wordt gehanteerd (<https://www.creg.be/sites/default/files/assets/Publications/Decisions/B2409Annex1.pdf>).

Voorbehoud

Deze visienota is **bedoeld als een input** voor de uitwerking van het voorstel van deze procedures en criteria, dat Elia moet indienen bij de CREG in 2024. Op die manier heeft Elia een idee van de richting die de CREG uit wil, wat de efficiëntie van de vaststelling van de criteria en procedures moet bevorderen.

De CREG benadrukt dat de huidige nota bovendien een **evolutief document** is. Het bevat de visie van de CREG op dit ogenblik over de grote lijnen waaraan die procedures en criteria moeten beantwoorden, maar deze visie kan evolueren ingevolge onder meer bespreking met de transmissienetbeheerder en de netgebruikers en voortschrijdend inzicht. De CREG staat met andere woorden open voor alternatieve voorstellen en benaderingen.

Deze nota moet bijgevolg worden begrepen en gehanteerd onder dit voorbehoud en doet geen afbreuk, noch aan de voorstelbevoegdheid van Elia, noch aan de beslissingsbevoegdheid van de CREG overeenkomstig de wet.

1. OPENSTAANDE VRAGEN VOOR DE VASTSTELLING VAN DE CRITERIA EN PROCEDURES

1. Objectieve, technisch en economisch onderbouwde criteria dienen te worden uitgewerkt, binnen de contouren van het bestaand wettelijk kader, die de transmissienetbeheerder toelaten om, na ontvangst van een aansluitingsaanvraag (detailstudie) of van de aanvraag voor een oriëntatiestudie, de toegang te weigeren volgens transparante procedures.

De volgende vragen dienen te worden beantwoord.

- Op basis van welke motivaties mag de transmissienetbeheerder een aansluiting met vaste toegang weigeren? Dient een weigering van aansluiting met vaste toegang steeds gepaard te gaan met een toekenning van flexibele toegang?

In geval van flexibele toegang:

- Hoe bepaalt de transmissienetbeheerder het aandeel van het gevraagde aansluitingsvermogen dat kan worden aangesloten met vaste toegang dan wel flexibele toegang? Hoe evolueert dit aandeel in de tijd?
- Welke methodologie gebruikt de transmissienetbeheerder voor de inschatting van de congestierisico's?
 - o Wat is het referentienet?
 - o Wat zijn de inputgegevens en veronderstellingen met betrekking tot productie-, verbruik- en opslagcapaciteiten aangesloten op het net?
- Hoe vertaalt de transmissienetbeheerder de congestierisico's naar een risico op afregeling van het betreffende gevraagde aansluitingsvermogen in de studiefase? Welke parameters dienen te worden uitgedrukt om dit risico te begrijpen voor de evaluatie van de business case van de (kandidaat-)netgebruiker?
- Welke informatie dient de transmissienetbeheerder te verstrekken aan de CREG en aan de (kandidaat-)netgebruiker die een oriëntatiestudie aanvraagt of een aansluitingsaanvraag indient, ter evaluatie van het dossier en van de business case?
- Welke gegevens uit de detailstudie over het gevraagde aansluitingsvermogen worden contractueel vastgelegd (bv. in het aansluitingscontract)? Met andere woorden, welke parameters uit de detailstudie moeten een bindend karakter krijgen? Wat zijn de implicaties indien in de realiteit deze parameters zouden afwijken van de contractuele waarden?
- Welke toekomstige evoluties kunnen leiden tot een herevaluatie en desnoods herziening van het aansluitingsvermogen met flexibele toegang?
- Hoe wordt flexibele toegang gebruikt in het operationele tijdsvenster?
 - o Wat is het risico op effectieve afregeling? Wanneer mag de transmissienetbeheerder de afregeling van het flexibele aansluitingsvermogen vragen? Wanneer identificeert de transmissienetbeheerder de nood aan afregeling van het flexibele aansluitingsvermogen? Hoe verhoudt het afregelen van het flexibele aansluitingsvermogen zich ten opzichte van andere remediërende acties voor congestiebeheer?

- Wordt de afregeling van het flexibele aansluitingsvermogen vergoed?
- Corrigeert de transmissienetbeheerder de perimeter van de BRP wanneer het flexibele aansluitingsvermogen wordt afgeregeld?
- Wat is de impact van de flexibele toegang op de mogelijkheden van het aansluitingsvermogen om deel te nemen aan de aanbidding van ondersteunende diensten? Hoe wordt deze impact gemitigeerd?
- Welke informatie dient de transmissienetbeheerder publiek beschikbaar te stellen om de (kandidaat-)netgebruikers te ondersteunen in de afweging van aansluitingsprojecten?

Waar nodig stelt zich bijkomend de vraag of technologie-neutraliteit van toepassing is, dan wel of er een rechtvaardiging is voor verschillende sets van criteria en procedures voor verbruiksinstallaties, elektriciteitsproductie-eenheden of energieopslagfaciliteiten (of een andere categorisering).

2. CRITERIA VOOR WEIGERING VAN TOEGANG

2.1. WEIGERING VAN ALLE TOEGANG OF WEIGERING VAN VASTE TOEGANG

2. Artikel 42.2 van de Richtlijn (EU) 2019/944³ geeft (a priori enkel voor productie-installaties en energieopslagfaciliteiten) aan dat de transmissienetbeheerder een nieuwe aansluiting niet kan weigeren “op grond van mogelijke toekomstige beperkingen van de beschikbare capaciteit op het net,” maar dat dit geen afbreuk doet “aan de mogelijkheid [...] om de gegarandeerde aansluitingscapaciteit te beperken of aansluitingen met operationele beperkingen aan te bieden.” De CREG begrijpt hieruit dat het bestaan van mogelijke toekomstige beperkingen van beschikbare capaciteit op het transmissienet geen reden vormt voor de weigering van elke toegang tot het transmissienet, maar wel voor de weigering van een vaste toegang met toekenning van een flexibele toegang.

Artikel 42 van de Richtlijn (EU) 2019/944 werd als dusdanig niet omgezet in de elektriciteitswet. Wel heeft de CREG op grond van artikel 11, §2, van de elektriciteitswet de bevoegdheid om de voorwaarden voor aansluiting op en toegang tot het transmissienet vast te stellen op voorstel van de transmissienetbeheerder en na raadpleging van de netgebruikers. De criteria voor de weigering door Elia van een aansluiting met vaste toegang en de toekenning van een aansluiting met flexibele toegang tot het transmissienet, waarvoor Elia gevraagd werd een voorstel bij de CREG in te dienen, moeten bijgevolg in overeenstemming zijn met de bepalingen van artikel 42 van de voornoemde richtlijn.

De CREG ziet daarbij geen redenen om niet dezelfde beginselen toe te passen op verbruik, ook al maakt artikel 42 van Richtlijn 2019/944 enkel gewag van productie-installaties en energieopslagfaciliteiten.

Criterion 1

Het bestaan van mogelijke toekomstige beperkingen van beschikbare capaciteit op het transmissienet, kan geen reden vormen voor de weigering van elke toegang tot het transmissienet, maar wel voor de weigering van een vaste toegang met toekenning van een flexibele toegang.

³ Richtlijn (EU) 2019/944 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit en tot wijziging van Richtlijn 2012/27/EU (herschikking)

3. Echter, artikel 42.2 van de Richtlijn 2019/944 stelt eveneens dat er geen beperkingen gelden indien “de productie-installatie of energieopslagfaciliteit de kosten draagt voor het garanderen van onbeperkte aansluiting.” De CREG begrijpt hieruit dat, indien de (kandidaat-)netgebruiker hiertoe bereid is, de transmissienetbeheerder bijgevolg een aansluiting met vaste toegang niet kan weigeren.

De CREG ziet opnieuw geen redenen om niet dezelfde beginselen toe te passen op verbruik, ook al maakt artikel 42 van Richtlijn 2019/944 enkel gewag van productie-installaties en energieopslagfaciliteiten.

Criterion 2

De transmissienetbeheerder kan een aansluiting met vaste toegang niet weigeren indien de aanvrager van de aansluiting de kosten draagt voor het garanderen van onbeperkte aansluiting.

2.2. ONVOLDOENDE ONTHAALCAPACITEIT: PTDF TEN AANZIEN VAN RELEVANTE NETELEMENTEN

4. Artikel 6 van de Richtlijn 2019/944 (alsook artikel 15, §1, van de elektriciteitswet) stelt dat de beheerder van een transmissiesysteem “de toegang kan weigeren wanneer hij niet over de nodige capaciteit beschikt.” De vraag rijst hoe wordt bepaald of het net over de nodige capaciteit beschikt.

5. De beoordeling of de onthaalcapaciteit van het net al dan niet voldoende is, dient te worden bepaald aan de hand van de permanente en tijdelijke toelaatbare limieten van de relevante netelementen. De permanente en tijdelijke toelaatbare limieten worden als volgt gedefinieerd⁴:

- *Permanent toelaatbare limiet = de toelaatbare belasting op een netelement voor onbeperkte tijd zonder risico voor materieel.*
- *Tijdelijk toelaatbare limiet = de toelaatbare belasting op een netelement voor een beperkte tijd (vb. 115% van de permanent toelaatbare limiet gedurende 15 minuten), afhankelijk van de initiële operationele toestand van het netelement (vb. omwille van thermische inertie). Niet alle types netelementen hebben een tijdelijk toelaatbare limiet.*

Permanente en tijdelijke limieten van sommige netelementen (vb. luchtlijnen) zijn afhankelijk van temperatuur en kunnen bijgevolg schommelen per seizoen.

6. De transmissienetbeheerder dient te verduidelijken welke netelementen relevant zijn voor de evaluatie van de capaciteit van het net om een bepaald, gevraagd aansluitingsvermogen te onthalen. Hiervoor kan de Power Transfer Distribution Factor (PTDF) worden gebruikt. De PTDF is een getal tussen 0 en 1 dat aangeeft met hoeveel MW de injectie (resp. afname) op het betreffende netelement stijgt door 1 MW bijkomende injectie (resp. afname) op het aansluitingspunt van de betreffende installatie. Bijvoorbeeld, een installatie met een PTDF op het beschouwde netelement van 10%, zal 100 MW afgeregeld moeten worden om een impact (en dus mogelijke overbelasting in geval van overschrijding van de limieten) van 10 MW te voorkomen. Een verder afgelegen eenheid met een PTDF van 5%, zal al het dubbele, i.e. 200 MW, moeten worden afgeregeld om deze impact van 10 MW te neutraliseren. Hoe verder de installatie is afgelegen van het netelement waarop een congestierisico wordt gedetecteerd, hoe hoger dus de ingeschatte afgeregelde volumes om dit congestierisico te helpen oplossen. Een ver afgelegen installatie met een kleine impact op een netelement zou dus

⁴ Bron: Slides Elia – Working group Belgian Grid – 26 januari 2024 -slide 32

relatief sterk afgeschakeld moeten worden om een overbelasting op het beschouwde netwerkelement te voorkomen of helpen oplossen.

7. De netelementen die beperkend zijn voor het onthaal van het aangevraagd aansluitingsvermogen kunnen wijzigen doorheen de tijd. Bijgevolg dient de transmissienetbeheerder deze evolutie weer te geven in de netstudie uitgevoerd voor de betreffende aansluiting (met mogelijke afbakening van “fases” voor de aansluiting).

8. Aansluitingen hebben echter een impact (en dus een PTFD-waarde verschillend van nul) op vele netelementen. Zelfs indien de transmissienetbeheerder in de netstudie uitgevoerd voor de betreffende aansluiting een overschrijding van een thermische limiet op een netelement detecteert, kan niet steeds worden gemotiveerd dat de impact van de bestudeerde aansluiting op het netelement relevant is om in het verdere verloop van de studie in beschouwing te nemen. Bovendien geeft artikel 42.2 van de Richtlijn 2019/944 aan dat rekening moet worden gehouden met de mate waarin een installatie een mogelijke impact zou hebben op “congestie in afgelegen delen van het transmissiesysteem” en dat de transmissienetbeheerder niet het recht heeft om op grond hiervan een aansluiting te weigeren. Rekening houdend met het proportionaliteitsbeginsel kan dus ook worden gerechtvaardigd dat de transmissienetbeheerder de vaste toegang niet mag weigeren voor aansluitingen die verder afgelegen zijn van het beperkende netelement, zijnde een lage PTFD-waarde hebben.

Bijgevolg acht de CREG het noodzakelijk om een drempelwaarde voor de PTFD te hanteren voor de rechtvaardiging van de weigering van vaste toegang. De motivatie is tweeledig. Ten eerste wenst de CREG dat er geen negatief investeringssignaal gegeven wordt aan eenheden op een gunstige locatie in het Belgische net, i.e. met een kleine PTFD ten opzichte van de beperkende netelementen. Ten tweede wenst de CREG dat de criteria die gehanteerd worden in de planningsfase, maximaal overeenkomen met deze die gehanteerd worden in de operationele fase, zijnde het oplossen van congestieproblemen op de meest techno-economische effectieve wijze vanuit een globaal systeem-perspectief.

Criterion 3

De transmissienetbeheerder kan de vaste toegang weigeren indien het gevraagde aansluitingsvermogen niet kan worden onthaald wegens het overschrijden van de permanente of tijdelijke toelaatbare limieten van de relevante netelementen. Een drempelwaarde voor de PTFD dient te worden vastgesteld om de relevantie van een netelement voor de betreffende aansluiting te motiveren.

Ter verduidelijking, de CREG acht de vergelijking tussen aangevraagd aansluitingsvermogen en de onthaalcapaciteit van het net enkel mogelijk in geval van situaties waarin het net ook effectief beschikbaar is om de injectie of afname van (zelfs een beperkt volume aan) energie te onthalen. Indien bijvoorbeeld in geval van het verlies van één netelement (N-1 situatie) de netgebruiker fysiek wordt afgesneden van het systeem waardoor deze 0 MW kan injecteren of afnemen, dan stelt deze N-1 situatie geen situatie voor die kan worden opgenomen in de evaluatie. Het compleet ontbreken van capaciteit in N-1 situatie geldt bijgevolg niet als rechtvaardiging voor het weigeren van (vaste) toegang tot het net. Bij uitbreiding geldt dit ook bij uitval van een netelement wanneer het net reeds beperkt was omwille van snijdingen voor infrastructuurwerken (N-1-1 situaties).⁵

⁵ Echter, in geval van de overschrijding van een thermische limiet van het betreffende netelement wanneer beschikbaar (dus in N situatie) kan de vaste toegang wel worden geweigerd op grond van criterium 3.

Het spreekt voor zich dat de transmissienetbeheerder de (kandidaat-)netgebruiker op de hoogte moet brengen van de risico's om de aansluiting met het net te verliezen en de timing indien dit te wijten is aan geplande infrastructuurwerken. Indien reeds gekend, dient de transmissienetbeheerder deze informatie mee te geven in de gevraagde oriëntatie- of detailstudie. In het operationele tijdvenster valt dit onder de standaardcoördinatie van de niet-beschikbaarheidsplanning en de mogelijkheid voor de transmissienetbeheerder tot het opleggen van een beperking van het programma (*may-not-run*).

Criterion 4

De transmissienetbeheerder kan de vaste toegang niet weigeren indien het gevraagde aansluitingsvermogen voor afname of injectie niet op een vaste manier kan worden onthaald wegens het ontbreken van een reservevoeding (zijnde geen dekking bij uitval van een netelement).

2.3. INSCHATTING VAN DE BEPERKING

2.3.1. Deelse of volledige weigering van vaste toegang

9. Uit het voorgaande volgt dat de transmissienetbeheerder tijdens de uitvoering van een studie voor een gevraagd aansluitingsvermogen voor injectie en/of afname (in het kader van een gevraagde oriëntatiestudie of aansluitingsaanvraag) tot de vaststelling kan komen dat de mogelijke, te verwachten injectie en/of afname van de betreffende installatie tot congestierisico's zou leiden in het transmissienet. Specifiek zou de injectie of afname leiden tot (of bijdragen aan) een overschrijding van de tijdelijke en/of permanente toelaatbare limieten van één of meerdere netelementen.

Omgekeerd kan worden geredeneerd dat de overschrijding zich niet zou voordoen indien het gevraagde aansluitingsvermogen zou worden gereduceerd tot een bepaald vermogen. Naar dit vermogen kan worden verwezen als "PPAD_{firm}"⁶, zijnde het aandeel van het gevraagd ter beschikking gestelde injectie- of afnamevermogen dat kan worden aangesloten met vaste toegang. Bijgevolg heeft de transmissienetbeheerder geen rechtvaardiging voor het weigeren van de vaste toegang voor het gevraagde aansluitingsvermogen ten belope van PPAD_{firm} op grond van mogelijke toekomstige beperkingen van beschikbare capaciteit op het transmissienet. Gezien de mogelijke toekomstige evolutie in de beperkende netelementen en afbakening van fases, kan deze PPAD_{firm} eveneens wijzigen per fase.

De transmissienetbeheerder kan de vaste toegang voor het verschil tussen PPAD_{firm} en het gevraagde aansluitingsvermogen wel weigeren en moet desgevallend een flexibele toegang ten belope van dat verschil toekennen.

⁶ PPAD = Power Put At Disposal

Criterion 5

De transmissienetbeheerder kan de vaste toegang niet weigeren voor het aandeel van het aangevraagde aansluitingsvermogen dat gelijk is aan $PPAD_{firm}$.

Met $PPAD_{firm}$ = het aandeel van het gevraagd ter beschikking gesteld injectie- of afnamevermogen dat volgens de inschatting van afgeregeld volume door de transmissienetbeheerder op geen enkel moment zou leiden tot een overschrijding van de tijdelijke en of permanente toelaatbare limiet van één of meerdere relevante netelementen.

2.3.2. Inschatting van congestierisico voor beperkte momenten

10. De studie van de transmissienetbeheerder voor een gevraagd aansluitingsvermogen voor injectie en/of afname (in het kader van een gevraagde oriëntatiestudie of aansluitingsaanvraag) betreft per definitie een vooruitzicht dat niet perfect kan worden voorspeld. Deze is immers afhankelijk van hypothesen over consumptie en (hernieuwbare) productie zowel op lokaal als op Belgisch niveau. Er kan dus worden verondersteld dat de resultaten van de studie een bepaalde onzekerheidsmarge inhouden. Deze onzekerheidsmarge houdt een risico in dat aansluitingen ten onrechte een weigering van de vaste toegang krijgen.

11. Rekening houdend met het proportionaliteitsbeginsel kan worden gerechtvaardigd dat de transmissienetbeheerder de vaste toegang niet mag weigeren voor aansluitingen waarvoor slechts op beperkte momenten een afregeling wordt ingeschat omwille van verwachte bijdrage aan congestierisico's (zie ook paragraaf 15 van deze nota). De kans is immers reëel dat de congestierisico's zich in werkelijkheid niet voordoen. Indien er wel beperkte congestierisico's zouden worden waargenomen, dan kunnen deze worden beschouwd als niet-structurele risico's waarvoor de kost kan worden gedragen door de maatschappij.

Criterion 6

De transmissienetbeheerder kan de vaste toegang niet weigeren voor aansluitingen waarvoor slechts op beperkte momenten een afregeling wordt ingeschat omwille van verwachte bijdrage aan congestierisico's.

3. CRITERIA VOOR DE TOEKENNING EN GEBRUIK VAN FLEXIBELE TOEGANG

3.1. RISICO OP AFREGELING INGESCHAT IN DE AANSLUITINGSSTUDIE

12. Volgend uit criterium 5 (zie deel 2.3.1 van deze nota), kan de transmissienetbeheerder de vaste toegang weigeren voor het verschil tussen $PPAD_{firm}$ en het gevraagd aansluitingsvermogen, en hieraan een flexibele toegang toekennen. Naar het aandeel van het gevraagd aansluitingsvermogen voor injectie of afname dat met flexibele toegang kan worden aangesloten kan worden verwezen als “ $PPAD_{flex}$ ”.

13. De transmissienetbeheerder dient aan een aanvrager van een aansluitingsstudie (oriëntatiestudie of detailstudie) de nodige informatie te bezorgen over de ingeschatte afregeling van de $PPAD_{flex}$. Deze inschattingen zijn immers bepalend voor de aansluitingsvoorwaarden op te nemen in het aansluitingscontract.

14. In de studie maakt de transmissienetbeheerder per fase een inschatting van de mate waarin de $PPAD_{flex}$ zou leiden tot een overschrijding van de permanente of tijdelijke limieten van de relevante netelementen. Deze inschatting⁷ kan worden geformuleerd als volgt:

- %tijd, zijnde het aandeel van het jaar dat het bijkomende aansluitingsvermogen zou leiden tot een overschrijding van de thermische limieten van netelementen;
- %energie, zijnde de hoeveelheid energie afgenomen/geïnjecteerd op de bijkomende aansluiting die niet onthaald zou kunnen worden (wegens overschrijding van de permanente of tijdelijke limieten van netelementen) ten opzichte van de totale energie afgenomen/geïnjecteerd door het vermogen aangesloten met flexibele toegang ($PPAD_{flex}$) op jaarbasis.

De transmissienetbeheerder dient de informatie met betrekking tot %tijd en %energie toe te voegen aan het technisch rapport waarnaar verwezen in procedure 1 in deel 4 van deze nota.

15. Met betrekking tot de tijdsinschatting dient de transmissienetbeheerder het onderscheid te maken tussen overschrijding van de permanente en tijdelijke thermische limieten van netelementen aangezien dit onderscheid weergeeft of afregeling preventief nodig is, dan wel curatief zou kunnen worden uitgevoerd. De transmissienetbeheerder heeft eerder al meegedeeld dat in de tijdsinschatting van curatieve afregeling ook de standaardafregeling is opgenomen voor incidenten en onderhoud van de netelementen. De transmissienetbeheerder dient ook de “N-1-1” situaties af te zonderen, zijnde situaties waarin de onthaalcapaciteit van het net meer dan normaal beperkt is omwille van een tijdelijke onbeschikbaarheid van naburige netelementen omwille van snijdingen in het kader van grote infrastructuurwerken (en dus niet omwille van incidenten en recurrente onderhoudswerken).

16. Zoals aangegeven in deel 2.3.2 van deze nota is de CREG van mening dat de transmissienetbeheerder de vaste toegang niet mag weigeren voor aansluitingen waarvoor slechts op beperkte momenten een afregeling wordt ingeschat. Ter verfijning van dit criterium is de CREG van mening dat de transmissienetbeheerder objectieve drempelwaarden dient te kunnen voorstellen voor curatieve afregeling, voor preventieve afregeling en voor afregeling in N-1-1 situatie. Voor curatieve

⁷ Merk op dat in de studiefase geen rangschikking van remediërende acties wordt opgesteld om het gedetecteerde congestierisico op te lossen, maar dat verondersteld wordt dat de betreffende installatie wordt afgeregeld tot op het niveau waarop de thermische limiet van het beperkend netelement niet langer zou worden overschreden. Dit betreft dus a priori een *worst-case* inschatting van afgeregeld volume op basis van het referentienet zoals gekend op het moment van de studie.

afregeling acht de CREG het redelijk dat de drempelwaarde op zijn minst gelijk is aan de eerder vermelde standaardafregeling voor incidenten en onderhoud van de netelementen.

criterium 6 - verfijning

De transmissienetbeheerder kan de vaste toegang niet weigeren voor aansluitingen waarvoor slechts op beperkte momenten een afregeling wordt ingeschat omwille van verwachte bijdrage aan congestierisico's, zijnde een inschatting van

- [standaardafregeling voor onderhoud en incident + een bijkomende, vastgestelde drempelwaarde] % van de tijd voor curatieve afregeling;
- en [een vastgestelde drempelwaarde] % van de tijd of minder voor preventieve afregeling;
- en [een vastgestelde drempelwaarde] % van de tijd of minder voor afregeling in N-1-1 situaties.

17. De transmissienetbeheerder dient eveneens de marktcondities te verduidelijken die aan de oorzaak liggen van de overschrijding. Immers, over het algemeen leidt het bijkomende aansluitingsvermogen op zich niet tot een overschrijding, maar wel een samenloop van omstandigheden (bijvoorbeeld hoge of lage belasting in de zone, import-/exportstromen of specifieke windcondities).

3.2. OPERATIONEEL RISICO OP AFREGELING

18. In operationele fase selecteert de transmissienetbeheerder in geval van congestierisico's de meest doeltreffende en economisch efficiënte remediërende maatregelen overeenkomstig artikel 21(2) van de Europese richtsnoeren SOGL⁸. Vanuit maatschappelijk oogpunt is het gebruik van de middelen aangesloten met een flexibele toegang niet noodzakelijk telkens de meest doeltreffende en economisch efficiënte oplossing. De afregeling impliceert immers een maatschappelijke kost. Het zou bijgevolg logisch zijn dat de transmissienetbeheerder de middelen met flexibele toegang opneemt in de rangschikking van remediërende acties rekening houdende met de maatschappelijke kost, ongeacht het vergoedingsmechanisme voor de benutting van de flexibele toegang (zie deel 3.3).

19. Als *proxy* voor de maatschappelijke kost, kan de transmissienetbeheerder gebruik maken van de prijs aangeboden in een redispatchingenergiebieding. Het spreekt immers voor zich dat installaties aangesloten met een flexibele toegang ook een verplichting hebben om diensten voor congestiebeheer aan te bieden en zijn opgenomen in een contract tussen de transmissienetbeheerder en een programma-agent. Bovendien geldt een dergelijke verplichting al voor vele installaties aangesloten op het transmissienet overeenkomstig artikel 130, §1, van de gedragscode⁹. Indien de installatie beschikbaar is voor afregeling op een moment met congestierisico's, beschikt de transmissienetbeheerder bijgevolg over een redispatchingenergiebieding die de technische eigenschappen en de kost van de afregeling weerspiegelen.

⁸ Verordening (EU) 2017/1485 van de Europese Commissie van 2 augustus 2017 tot vaststelling van richtsnoeren betreffende het beheer van elektriciteitstransmissiesystemen, hierna "Europese richtsnoeren SOGL" genoemd.

⁹ Gedragscode van de CREG van 20 oktober 2022 tot vaststelling van de voorwaarden voor de aansluiting op en de toegang tot het transmissienet en van de methoden voor het berekenen of vastleggen van de voorwaarden inzake de verstrekking van ondersteunende diensten en de toegang tot de grensoverschrijdende infrastructuur, inclusief de procedures voor de toewijzing van capaciteit en congestiebeheer, <https://www.creg.be/sites/default/files/assets/Publications/Decisions/B2409Annex1.pdf>.

criterium 7

De plaats van aansluitingen met flexibele toegang in de rangschikking van remediërende acties in geval van congestierisico op een bepaald beperkend netelement is dezelfde als de plaats van de redispatchingenergiebieding van de betreffende installatie voor het betreffende kwartier (indien beschikbaar).

20. Indien de aansluiting met flexibele toegang een installatie betreft die nog niet de mogelijkheid heeft om redispatching aan te bieden¹⁰, dan meent de CREG dat de afregeling op deze installaties achteraan in de rangschikking van remediërende acties dienen te worden geplaatst als *measure of last resort*. Wegens het ontbreken van een redispatchingenergiebieding op de betreffende installatie, zijn deze middelen bijgevolg enkel beschikbaar in de rangschikking van remediërende acties voor congestierisico's op de beperkende netelementen die in studiefase de flexibele toegang van de betreffende aansluiting hebben gerechtvaardigd.

criterium 8

Op de laatste plaats in de rangschikking van remediërende acties in geval van congestierisico op een bepaald beperkend netelement, bevindt zich de mogelijkheid tot afregeling van installaties die zijn aangesloten met flexibele toegang en die niet zijn opgenomen in een contract tussen de transmissienetbeheerder en een programma-agent voor de aanbidding van redispatchingenergiebiedingen.

21. Bovenstaande dient op twee vlakken te worden genuanceerd.

Ten eerste veronderstelt de opname van het flexibel aansluitingsvermogen in een rangschikking van remediërende acties met redispatchingenergiebiedingen dat de transmissienetbeheerder de congestierisico's kan oplossen in het redispatching tijdsvenster (en dus na de sluiting van de day-aheadmarkt). Deze veronderstelling kan in twijfel worden getrokken voor verbruiksinstallaties. Hoewel steeds meer flexibiliteit aan de vraagzijde wordt ontwikkeld, kan niet worden verondersteld dat alle verbruiksinstallaties die een flexibele toegang zouden toegekend krijgen over een dergelijke flexibiliteit beschikken. De bestaansredenen voor verbruik van elektriciteit ligt immers grotendeels buiten de elektriciteitssector en dus kan van verbruikers niet worden verwacht dat ze per definitie vraagflexibiliteit aanbieden. Bijgevolg meent de CREG dat de transmissienetbeheerder dient rekening te houden met de mate van flexibiliteit van het aangesloten afnamevermogen en desgevallend reeds remediërende acties moet ondernemen vóór dag D-1. Dit impliceert dat de transmissienetbeheerder vóór de day-aheadmarkt beperkingen op het programma van een verbruiksinstallatie kan opleggen. De transmissienetbeheerder en netgebruiker dienen op voorhand afspraken te maken over de technische modaliteiten voor het beperken van het afnamevermogen.

Ten tweede veronderstelt het bovenstaande dat congestierisico's pas kunnen of moeten worden weggewerkt na de sluiting van de day-aheadmarkt. Echter, afhankelijk van de marktcondities en de uitbating van het net kan de transmissienetbeheerder het structurele congestierisico dat aan de basis ligt van de flexibele toegang wel degelijk met relatieve zekerheid voorspellen in dag D-2 of vroeger. De CREG is van mening dat de transmissienetbeheerder de congestierisico's moet trachten op te lossen van zodra er voldoende zekerheid over het congestierisico bestaat. De motivatie en referentie naar de

¹⁰ Het betreft bijvoorbeeld installaties kleiner dan 25 MW waarvoor de implementatie van het iCAROS-project nog niet is afgewerkt.

wettelijke basis voor een preventieve afschakeling van productie-eenheden vóór de dagmarkt in het geval van structurele congesties, werden gepresenteerd in de CREG studie (F)1987¹¹.

Criterion 9

De transmissienetbeheerder moet acties ondernemen voor het vermijden van congestierisico's op dag D van zodra het congestierisico met voldoende zekerheid is voorspeld en rekening houdende met de mate van flexibiliteit van de beschikbare aansluitingsvermogens met flexibele toegang.

3.3. FINANCIËLE IMPACT

3.3.1. Initiële financiële impact van afregeling

22. Gezien de risico's op afregeling (omwille van congestierisico's op de beperkende netelementen die in studiefase de flexibele toegang van de betreffende aansluiting hebben gerechtvaardigd) gekend zijn vóór de ondertekening van het aansluitingscontract, is de CREG van mening dat de (kandidaat-)netgebruiker, althans in de initiële periode, dient te aanvaarden dat het aansluitingsvermogen kan worden afgeregeld **zonder vergoeding en zonder correctie van de perimeter van de BRP**. Het bijkomend aansluitingsvermogen verhoogt immers de congestierisico's en bemoeilijkt het operationeel beheer voor een veilige uitbating van het net. De toenemende kosten omwille van deze risico's dienen niet enkel door de maatschappij te worden gedragen, maar ook door de netgebruiker die wil aansluiten ondanks de flexibele toegang.

Criterion 10

In geval van beperking van het programma (voor D-1) of van afregeling (vanaf D-1) als oplossing voor een gedetecteerd congestierisico op een netelement aangeduid als een beperkend netelement in de detailstudie, wordt het afgeregeld volume aangesloten met flexibele toegang niet vergoed¹² en niet gecorrigeerd in de perimeter van de BRP, onverminderd de bevoegdheid voor de Koning overeenkomstig artikel 8, §1, derde lid, 5°, van de elektriciteitswet¹³.

¹¹ "Study on the best forecast of remedial actions to mitigate market distortion", van 10 oktober 2019, <https://www.creg.be/sites/default/files/assets/Publications/Studies/F1987EN.pdf>

¹² Ter verduidelijking: In tegenstelling tot het vergoedingsmechanisme voor redispatchingenergiebiedingen, dient de netgebruiker evenmin de uitgespaarde kosten af te staan aan de transmissienetbeheerder.

¹³ "[...] Hiertoe wordt de netbeheerder onder meer met de volgende taken belast:

[...] 5° het verzekeren van de coördinatie van het beroep op de productie-installaties en de bepaling van het aanwenden van interconnecties op basis van objectieve criteria die door de commissie worden goedgekeurd. Deze criteria houden rekening met:

a) de economische rangorde van de elektriciteit afkomstig van de beschikbare productie-installaties of overdrachten door middel van interconnecties, evenals met de voor het net geldende technische beperkingen;

b) de voorrang die moet worden gegeven aan de productie-installaties die hernieuwbare energiebronnen gebruiken, in de mate dat een veilig beheer van het transmissienet dit toelaat en op basis van transparante en niet-discriminerende criteria, evenals aan de installaties voor gecombineerde opwekking van warmte en elektriciteit. **De Koning kan, na advies van de commissie en na overleg met de Gewesten, de criteria preciseren die door een productie-installatie die hernieuwbare energiebronnen aanwendt, moeten worden nageleefd om te kunnen genieten van deze voorrang en de technische en financiële voorwaarden bepalen die ter zake moeten worden toegepast door de netbeheerder;**

c) het tot een minimum beperken van de belemmeringen voor uit hernieuwbare energiebronnen geproduceerde elektriciteit;

d) de te geven voorrang, omwille van de bevoorradingszekerheid, aan productie-installaties die binnenlandse brandstofbronnen voor primaire energie gebruiken, met een beperking van 15 % van de totale hoeveelheid primaire energie die nodig is om de in België in de loop van één kalenderjaar verbruikte energie te produceren; [...]" (eigen nadruk)

23. Echter, indien de transmissienetbeheerder een afregeling van het aansluitingsvermogen met flexibele toegang vraagt om congestierisico's op te lossen op andere netelementen dan de beperkende netelementen die in studiefase de flexibele toegang hebben gerechtvaardigd, dan meent de CREG dat de transmissienetbeheerder de modaliteiten dient te volgen zoals beschreven in de type-overeenkomst van de programma-agent voor het opleggen van beperkingen voor het programma voor de eerste indiening ervan (gekend als "may-not-run") en voor activatie van redispatchingenergiebiedingen.

Criterion 11

In geval van beperking van het programma (voor D-1) of van afregeling (vanaf D-1) als oplossing voor een gedetecteerd congestierisico op een ander netelement dan dit aangeduid als een beperkend netelement in de detailstudie, worden de modaliteiten toegepast zoals bepaald in de type-overeenkomst van de programma-agent.

3.3.2. Financiële impact in geval van meer dan verwachte afregeling

24. De transmissienetbeheerder deelt in de aansluitingsstudie aan de aanvrager zijn inschatting mee van het aandeel van het jaar dat de aansluiting zou worden afgeregeld (%tijd) (zie paragraaf 14 van deze nota). Deze inschatting creëert bepaalde verwachtingen die de (kandidaat-)netgebruiker meeneemt in de afweging om wel of niet door te zetten met de aansluitingsaanvraag. Door het aansluitingscontract te sluiten, geeft de netgebruiker aan de voorwaarden verbonden aan de flexibele toegang te aanvaarden, rekening houdende met de risico-inschattingen meegedeeld door de transmissienetbeheerder in de detailstudie.

25. De CREG is van mening dat indien de realiteit zou afwijken van deze inschattingen van de transmissienetbeheerder, specifiek indien het aandeel van het jaar dat de aansluiting zou worden afgeregeld (%tijd zoals ingeschat in de detailstudie) is bereikt, de transmissienetbeheerder het betreffend aansluitingsvermogen gedurende de rest van het kalenderjaar dient te vergoeden volgens de modaliteiten in de type-overeenkomst van de programma-agent.

Criterion 12

In geval van congestierisico op de beperkend netelementen die in studiefase de flexibele toegang van de betreffende aansluiting hebben gerechtvaardigd, past de transmissienetbeheerder voor het gebruik van de aansluitingen met flexibele toegang de modaliteiten in de type-overeenkomst van de programma-agent voor vergoeding en correctie van de perimeter van de BRP toe, van zodra tijdens het betreffende kalenderjaar de transmissienetbeheerder meer van de flexibele toegang heeft gebruikt gemaakt dan de inschatte afregeling in termen van tijd (%tijd).

3.3.3. Financiële impact na de initiële periode

26. De weigering van de vaste toegang en toekenning van flexibele toegang omwille van beperkte onthaalcapaciteit van het net is gebonden aan de vraag of er op termijn een netversterkingsproject zou komen dat de omzetting van flexibele toegang in vaste toegang zou toelaten. Hetzij is een dergelijk project reeds gekend in de oplevering van de aansluitingsstudie. Hetzij is een dergelijk project nog niet gekend, maar dient de transmissienetbeheerder in het kader van het volgende ontwikkelingsplan een kostenbatenanalyse uit te voeren die aantoont of een bepaalde netversterking te rechtvaardigen is als

meest efficiënte oplossing voor de congestierisico's omwille van één of meerdere aansluitingen met flexibele toegang.

De beslissing op dat moment om het net niet te versterken kan terecht zijn omwille van het principe vooropgesteld in artikel 8, §1, derde lid, 1°, van de elektriciteitswet dat de transmissienetbeheerder het transmissienet dient te ontwikkelen "onder economisch aanvaardbare voorwaarden". Dit impliceert dat men vanuit maatschappelijk oogpunt zou besluiten dat de kost van een netversterking niet wordt gecompenseerd door de baten van het omzetten van een flexibele naar vaste toegang van netgebruikers.

27. Bijgevolg kunnen we spreken van een "initiële periode" waarin de (kandidaat-)netgebruiker ondanks de voorspelde congestierisico's beslist om voor de aansluiting niet te wachten op de realisatie van een (reeds gekend of nog niet gekend) netversterkingsproject en de kosten voor de afregeling draagt. De visie over de financiële impact van een afregeling van flexibel vermogen in deze initiële periode is toegelicht in deel 3.3.1 van deze nota.

28. Bijgevolg kan eveneens worden gesteld dat na de initiële periode niet langer kan worden geargumenteed dat de netgebruiker de volledige kost voor de flexibele toegang dient te dragen. Immers,

- ofwel wees de detailstudie uit dat de netgebruiker op een vaste toegang kon rekenen na realisatie van een concreet netversterkingsproject;
- ofwel is in tussentijd in een ontwikkelingsplan beslist om een netversterkingsproject te realiseren dat de omzetting van flexibele naar vaste toegang zou toelaten;
- ofwel is in tussentijd in een ontwikkelingsplan beslist om geen netversterkingsproject te realiseren, maar het behoud van flexibele toegang vanuit maatschappelijk oogpunt als een efficiëntere oplossing te beschouwen.

Zelfs in de eerste twee gevallen loopt de netgebruiker het risico dat het netversterkingsproject niet zal worden gerealiseerd binnen de verwachte termijn en dat dus de omzetting van flexibele naar vaste toegang vertraging oploopt.

29. De CREG is van mening dat na de initiële periode de netgebruiker mag worden gecompenseerd voor de kosten die afregeling van een flexibel vermogen met zich meebrengt.

30. De afloop van de initiële periode kan verbonden worden aan de standaardtermijn voor de transmissienetbeheerder om het (hypothetisch) netversterkingsproject uit te voeren.

De transmissienetbeheerder geeft de volgende standaardtermijnen aan voor de uitvoering van een netontwikkelingsproject per type beperkend netelement:¹⁴

- Werken aan een onderstation: 5 jaar
- Werken aan een kabel: 5 jaar
- Werken aan een luchtlijn: 5, 10 of 15 jaar afhankelijk van het spanningsniveau

De initiële periode van flexibele toegang kan worden beperkt tot de periode van 5/10/15 jaar (afhankelijk van het type en spanningsniveau van het beperkend element) te tellen vanaf de

¹⁴ Zie de slide 11 van de workshop "Incentive on connection with Flexible access" op 23/02/2024 (https://www.elia.be/-/media/project/elia/elia-site/users-group/ug/workshop/2024/20240223/20240223_connections-with-flexible-access-workshop_slides.pdf)

goedkeuring van het ontwikkelingsplan waarin het netversterkingsproject is goedgekeurd¹⁵ of waarin, op basis van een kostenbatenanalyse, is beslist om geen netversterkingsproject op te nemen.

criterium 13

De transmissienetbeheerder past voor het gebruik van de aansluitingen met flexibele toegang de **modaliteiten in de type-overeenkomst van de programma-agent voor vergoeding en correctie van de perimeter van de BRP** toe na afloop van de initiële periode van toekenning van flexibele toegang met **initiële periode = standaardtermijn** van uitvoering van een representatief netversterkingsproject

- [indien geen geplande netversterking:] te tellen vanaf de goedkeuring van het eerstvolgende ontwikkelingsplan na de bestelling van de detailstudie;
- [indien wel gepland netversterkingsproject:] te tellen vanaf de goedkeuring van het ontwikkelingsplan waarin het genoemde netversterkingsproject is goedgekeurd.

3.3.4. Impact op het toegangstarief voor ter beschikking gesteld vermogen

31. Netgebruikers betalen voor afname een toegangstarief voor ter beschikking gesteld vermogen, uitgedrukt in euro/kVA geldig voor een bepaald kalenderjaar. Indien blijkt uit een aansluitingsstudie dat een (kandidaat-)netgebruiker geconfronteerd wordt met een risico op afregeling en dus niet op elk moment kan genieten van een vaste toegang, meent de CREG dat deze onzekerheid dient te worden gecompenseerd via een lager toegangstarief voor ter beschikking gesteld vermogen.

De reductie ten aanzien van het volle tarief (voor vaste toegang) zou kunnen worden gelijkgesteld aan de gemiddelde tijdsinschatting voor verwachte afregeling (%tijd zoals ingeschat in de detailstudie) (zie paragraaf 14 van deze nota). Het gereduceerde tarief kan van toepassing zijn op het aandeel aansluitingsvermogen met flexibele toegang ($PPAD_{flex}$). Als slechts één tarief dient te worden bepaald voor het volledig aansluitingsvermogen, dan kan de reductie worden aangepast op basis van de verhouding tussen het aandeel aansluitingsvermogen met flexibele toegang ($PPAD_{flex}$) en het totaal aansluitingsvermogen ($PPAD_{flex} + PPAD_{firm}$).

Merk op dat de transmissienetbeheerder vandaag enkel voor afname een toegangstarief voor ter beschikking gesteld vermogen aanreket. Bovendien is een vrijstelling mogelijk, onder bepaalde voorwaarden, voor een toegangspunt van een energieopslagfaciliteit. Bijgevolg zou althans op korte termijn de korting op het toegangstarief in geval van flexibele toegang voornamelijk worden benut door aansluitingen met verbruiksinstallaties. Het spreekt voor zich dat de idee van de reductie op het toegangstarief kan worden uitgebreid voor injectie indien eenzelfde tariefstructuur voor injectie zou worden geïntroduceerd.

criterium 14

Het toegangstarief voor ter beschikking gesteld vermogen tijdens een kalenderjaar J voor netgebruikers die (deels of volledig) zijn aangesloten met flexibele toegang op het transmissienet wordt verminderd op basis van het gemiddelde %tijd voor dit kalenderjaar zoals ingeschat door de transmissienetbeheerder in de detailstudie.

¹⁵ De initiële periode kan eerder aflopen indien het netversterkingsproject sneller wordt gerealiseerd dan verwacht (en dus mogelijks vóór afloop van de theoretische termijn) (zie deel 5.2.2 van deze nota).

3.4. IMPACT OP DEELNAME AAN ANDERE DIENSTEN

32. De vraag rijst in welke mate een flexibele toegang tot het net de deelname aan ondersteunende diensten of de bijdrage aan bevoorradingszekerheid in het gedrang brengt.

33. De impact op de bijdrage aan bevoorradingszekerheid dient nauwgezet te worden onderzocht. Immers, de motivaties voor toekenning van flexibele toegang zijn niet steeds dezelfde. In sommige gevallen zijn de marktcondities die leiden tot een verhoogd congestierisico ook te verwachten op momenten van schaarste. In andere gevallen dragen de marktcondities die leiden tot een verhoogd congestierisico, net bij tot de bevoorradingszekerheid.

34. Wat betreft ondersteunende diensten is het duidelijk dat congestierisico's de beschikbaarheid van flexibele middelen beïnvloeden om deel te nemen aan balancering in reële tijd.

Zoals uiteengezet in de Regels voor Coördinatie en Congestiebeheer, de Balanceringsregels en de type-overeenkomsten voor de aanbieders van balanceringsdiensten gebruikt Elia een congestierisico-indicator (CRI) om aan te duiden welke leveringspunten gelegen in zones met congestierisico niet mogen worden opgenomen in balanceringsenergiebiedingen. Leveringspunten op aansluitingen met flexibele toegang weten reeds bij oplevering van de oriëntatie- of detailstudie van het hoger risico op congestie in hun zone en dus van het verhoogde risico om te worden uitgesloten van aanbidding van balanceringsenergie in de richting van het congestierisico. Los van CRI-filtering van balanceringsenergiebiedingen die bij activatie de congestierisico's zouden verhogen, is de kans ook groter dat omwille van congestie de installatie zou worden afgeregeld en bijgevolg ook niet beschikbaar zou zijn voor de aanbidding van neerwaartse balanceringsenergie.

Bovendien wordt dergelijke CRI-filtering niet toegepast in de fase van aankoop van balanceringscapaciteit. De biedingen voor balanceringscapaciteit bevatten immers geen leveringspunten die zouden kunnen worden gekoppeld aan congestierisico's in hun zone. De CREG is van mening dat de transmissienetbeheerder moet vermijden om onnodige kosten te maken, bijvoorbeeld door balanceringscapaciteit aan te kopen die in reële tijd niet beschikbaar zou gemaakt kunnen worden, of door (goedkope) balanceringscapaciteit niet aan te kopen terwijl die in reële tijd wel beschikbaar zou gemaakt kunnen worden. Zeker indien de transmissienetbeheerder het risico op onbeschikbaarheid (op dag D) op voorhand zou kennen, kunnen de systeemkosten geëvalueerd worden.

De transmissienetbeheerder dient tot slot te vermijden dat flexibele toegang (en congestierisico's in het algemeen) de doelstellingen van effectieve mededinging, bevordering van liquiditeit en efficiëntie in de balanceringsmarkten belemmert. De CREG vraagt dan ook aan de transmissienetbeheerder om maatregelen voor te stellen zodat de totaalkosten voor het garanderen van een veilige uitbating van het systeem, geminimaliseerd worden.

4. PROCEDURES

35. Artikel 6.2 van de Richtlijn 219/944 voorziet onder meer dat de lidstaten of, indien de lidstaten hierin voorzien, de regulerende instanties van die lidstaten ervoor zorgen dat de objectieve, technisch en economisch onderbouwde criteria voor de weigering van toegang op coherente wijze worden toegepast.

36. Artikel 11, §2, van de elektriciteitswet voorziet onder meer dat de CREG bevoegd is om de voorwaarden voor aansluiting en toegang vast te stellen in de gedragscode op voorstel van de transmissienetbeheerder en na raadpleging van de netgebruikers en om daarin de documenten te bepalen die aan haar goedkeuring moeten worden voorgelegd.

De goedkeuringsbevoegdheid van de CREG bestaat reeds in de gedragscode wat betreft voorstellen van de transmissienetbeheerder van aansluitingen met flexibele toegang, die een weigering van de vaste toegang veronderstellen.

Logischerwijze wordt deze bevoegdheid voor de CREG uitgebreid wat betreft de volledige weigering van toegang door de transmissienetbeheerder (noch vast noch flexibel). Dit gaat met andere woorden verder dan de rapporteringsverplichting die momenteel bestaat in hoofde van de transmissienetbeheerder ten aanzien van de CREG.

Dit moet zorgen voor de nodige bescherming van de netgebruiker en zal de CREG ook toelaten om na te gaan of de transmissienetbeheerder de criteria voor de weigering van toegang op coherente wijze toepast.

37. Zoals reeds bleek uit de openbare raadpleging over de ontwerpbeslissing (B)2667 van de CREG van 9 november 2023 tot wijziging van de gedragscode¹⁶ is de idee van de CREG om, in plaats van systematisch alle dossiers te onderwerpen aan een individuele goedkeuring van de CREG (met telkens een proces van ontwerpbeslissing, niet-openbare raadpleging en eindbeslissing), te voorzien in een goedkeuringsprocedure na escalatie. Dit betekent dat de CREG enkel op gemotiveerde vraag van de (kandidaat-)transmissienetgebruiker, of op eigen initiatief wanneer de toepassing door de transmissienetbeheerder van de procedures en criteria volgens haar een grondigere analyse vergt, de door de transmissienetbeheerder voorgestelde aansluiting met flexibele toegang op basis van het technisch rapport goedkeurt, afkeurt of vraagt dit te herzien binnen de termijn die de CREG bepaalt¹⁷. Eenzelfde aanpak zou dan worden gevolgd wat betreft de weigering van elke toegang.

Procedure 1

De transmissienetbeheerder dient elke weigering van vaste toegang, al dan niet gepaard gaand met een voorstel van flexibele toegang, volgend op de aanvraag voor een oriëntatiestudie of een aansluitingsaanvraag (detailstudie) in te dienen bij de CREG, inclusief de rechtvaardiging daarvoor, met het oog op een escalatiemogelijkheid voor de CREG of de aanvrager van de studie. Het technisch rapport van de transmissienetbeheerder ter rechtvaardiging van de weigering van (vaste) toegang bevat minstens de informatie opgelijst in bijlage 1 van deze nota.

¹⁶ Ontwerpbeslissing (B)2667 van de CREG van 9 november 2023 tot wijziging van de gedragscode van 20 oktober 2022 houdende de voorwaarden voor de aansluiting op en de toegang tot het transmissienet en houdende de methoden voor het berekenen of vastleggen van de voorwaarden inzake de verstrekking van ondersteunende diensten en de toegang tot de grensoverschrijdende infrastructuur, inclusief de procedures voor de toewijzing van capaciteit en congestiebeheer (beschikbaar op de website van de CREG <https://www.creg.be/nl/openbare-raadplegingen/prd2667>).

¹⁷ De verdere modaliteiten van deze toekomstige procedure zullen worden uitgewerkt in de gedragscode, gelijktijdig met de vaststelling daarin van de criteria voor het weigeren van de vaste toegang en het toekennen van een aansluiting met flexibele toegang. De CREG zal de tijdens de raadpleging van ontwerpbeslissing (B)2667 ontvangen opmerkingen in dat kader meenemen.

38. De idee is verder dat de nieuwe procedure met escalatiemogelijkheid ook van toepassing zal zijn op de technische rapporten ingediend bij de CREG door de transmissienetbeheerder ingevolge de herevaluaties zoals toegelicht in deel 5.2 van deze nota.

5. METHODOLOGIE

5.1. DE REFERENTIECONTEXT

39. Volgens artikel 42 van de Richtlijn 2019/944 kan de transmissienetbeheerder de (vaste) toegang voor de aansluiting van elektriciteitsproductie-eenheden en energieopslagfaciliteiten niet weigeren “op grond van mogelijke toekomstige beperkingen van de beschikbare capaciteit op het net”.

40. Het verbod op weigering van de toegang wordt gerelateerd aan toekomstige beperkingen. Dit impliceert dat de transmissienetbeheerder niet mag veronderstellen dat de toekomstige onthaalcapaciteit van het net een vaststaand gegeven is op basis waarvan de vaste toegang zonder beperking in de tijd kan worden beperkt. Het net zou immers kunnen worden versterkt rekening houdende met de verschillende aanvragen van netgebruikers voor aansluiting van afname- en/of injectievermogen.

41. De transmissienetbeheerder kan op het moment van de studie voor een gevraagd aansluitingsvermogen rekening houden met de onthaalcapaciteit van het netwerk (en haar evoluties) zoals het is voorzien door het ontwikkelingsplan als bedoeld in artikel 13 van de elektriciteitswet. Een toekomstige, nog niet gekende netevolutie zou echter kunnen toelaten dat de beperking in de toegang (flexibele toegang) kan worden omgezet naar een vaste toegang (zie deel 0 van deze nota).

Methodologie 1

De transmissienetbeheerder dient de aansluiting van het gevraagde aansluitingsvermogen te bestuderen rekening houdende met de onthaalcapaciteit van het netwerk voorzien door het ontwikkelingsplan als bedoeld in artikel 13 van de elektriciteitswet.

42. De studie van de transmissienetbeheerder voor een gevraagd aansluitingsvermogen houdt niet enkel rekening met de onthaalcapaciteit van het netwerk, maar ook met capaciteiten van andere aansluitingen die een impact hebben op dezelfde beperkende netelementen als de bestudeerde aansluiting.

43. Ten eerste dient de transmissienetbeheerder rekening te houden met de reeds toegewezen (d.w.z. gecontracteerde) en gereserveerde capaciteiten van andere aansluitingen op het moment van de bestelling van de oriëntatie- of detailstudie¹⁸. Aangezien de transmissienetbeheerder gevraagde aansluitingen logischerwijze bestudeert in volgorde van de aanvraag, dient hij om dezelfde reden rekening te houden met capaciteiten aangevraagd in bestelde aansluitingsaanvragen waarvoor de detailstudie nog niet is opgeleverd.

¹⁸ Volgens de huidige praktijk van Elia wordt een studie aangevat nadat zij werd aangevraagd en besteld door de aanvrager volgens de offerte van Elia volgend op de aanvraag van de studie.

Methodologie 2

De transmissienetbeheerder dient de aansluiting van het aansluitingsvermogen aangevraagd in een oriëntatiestudie of in een aansluitingsaanvraag (detailstudie) te bestuderen rekening houdende met de toegewezen capaciteiten, de gereserveerde capaciteiten en de capaciteiten aangevraagd in bestelde aansluitingsaanvragen (detailstudies), zoals gekend op het moment van de bestelling van de studie.¹⁹

44. Ten tweede dient de transmissienetbeheerder het net te ontwikkelen met het oog op de energietransitie. In het kader van het ontwikkelingsplan maakt de transmissienetbeheerder ook veronderstellingen over toekomstige evoluties qua verbruik, productie en opslag om de potentiële behoefte aan bijkomende netcapaciteit in te schatten, dit zowel op het federale transmissienet als op lagere spanningsniveaus. De verwachte evoluties zijn echter (nog) niet (volledig) waarneembaar in de aansluitingsaanvragen die de transmissienetbeheerder heeft ontvangen. Mogelijks heeft dit als gevolg dat nieuwe aansluitingsaanvragen worden ontmoedigd omwille van een weigering van vaste toegang en toekenning van flexibele toegang omdat de potentiële toekomstige capaciteiten met tegengestelde stroom niet in rekening worden gebracht. Indien deze potentiële capaciteiten (vb. bijkomende afname) zich later zouden manifesteren, zou de weigering van de vaste toegang (vb. voor hernieuwbare productie) mogelijks niet nodig zijn gebleken.

De CREG is van mening dat in het kader van een aansluitingsstudie een grotere transparantie over (de veronderstellingen van de transmissienetbeheerder over) de potentiële behoefte aan bijkomende netcapaciteit voor verbruik, productie en opslag, nuttig is om de sensitiviteit over de impact van de flexibele toegang op de business case van de aanvrager beter te kaderen.

5.2. HEREVALUATIE VAN DE VOORWAARDEN VOOR AANSLUITING MET FLEXIBELE TOEGANG

45. De voorwaarden voor een aansluiting met flexibele toegang worden vastgelegd in het aansluitingscontract volgend op de oplevering van de detailstudie. Het betreft minstens de aandelen van het aansluitingsvermogen met vaste en flexibele toegang ($PPAD_{firm}$; $PPAD_{flex}$) met desgevallend de evolutie per jaar, de inschatting van de gemiddelde afregeling in termen van tijd per jaar en de omschrijving van fases die relevant zijn om de evoluties van voorgaande te bepalen.

Deze voorwaarden hangen af van de detailstudie die een momentopname betreft. Immers, de detailstudie houdt rekening met het geldende regulatorisch kader, met het netwerk voorzien door het ontwikkelingsplan, inclusief netversterkingen die bepalend zijn voor de gedefinieerde fases voor de aansluitingsvoorwaarden, en met andere capaciteiten in de zone die relevant zijn voor de bestudeerde aansluiting. Hetzelfde geldt voor oriëntatiestudies, met als verschil dat deze niet leiden tot een reservatie van capaciteit die kan worden toegewezen via het sluiten van een aansluitingscontract.

46. De CREG is van mening dat wijzigingen in de parameters die werden verondersteld in de studie, de herevaluatie van de aansluitingsvoorwaarden kunnen rechtvaardigen. Het betreft herevaluaties ten gevolge van:

- de eerste vaststelling van de criteria en procedures in de gedragscode;

¹⁹ Hoewel dit een objectieve selectie inhoudt van de capaciteiten waarmee de transmissienetbeheerder rekening houdt in zijn aansluitingsstudies, dient eveneens het risico te worden erkend dat niet al deze capaciteiten effectief zullen worden benut. De CREG meent dat de opvolging van capaciteitsreserveringen en van het gebruik van toegewezen capaciteiten eveneens dient te worden herzien.

- de (versnelde) realisatie van een investeringsproject dat bepalend is voor de definiëring van de fases;
- de goedkeuring van een nieuw ontwikkelingsplan;
- een vermindering in de overige in rekening gebrachte capaciteiten.

5.2.1. Herevaluatie nadat de criteria en procedures voor weigering van de (vaste) toegang en toekenning van flexibele toegang voor aansluitingen op het transmissienet voor de eerste maal werden vastgelegd in de gedragscode

47. De transmissienetbeheerder dient in 2024 een voorstel bij de CREG in te dienen van de procedures en criteria voor weigering van de (vaste) toegang en toekenning van flexibele toegang voor aansluitingen op het transmissienet. In afwachting van de vaststelling van die procedures en criteria ziet de CREG zich genoodzaakt om beslissingen te nemen over de goedkeuringsaanvragen van de transmissienetbeheerder met toepassing van artikel 61 van de gedragscode (en artikel 170 van het federaal technisch reglement voor elektriciteitsproductie-eenheden ingevolge de overgangsbepaling van artikel 244 van de gedragscode) met telkens de vraag aan de transmissienetbeheerder om de dossiers na vaststelling van de criteria en procedure te herevalueren.

Het spreekt voor zich dat de transmissienetbeheerder, vanuit het oogpunt van niet-discriminatie, gehouden is om niet alleen de eerder door de CREG behandelde goedkeuringsaanvragen voor aansluitingen met flexibele toegang, maar alle aansluitingen met flexibele toegang, en dus ook deze toegekend aan energieopslagfaciliteiten en verbruiksinstallaties voorafgaand aan de inwerkingtreding van artikel 61 van de gedragscode, te herevalueren in het licht van de vastgestelde criteria en procedures.

48. De transmissienetbeheerder dient in de herevaluaties rekening te houden met:

- de eerste set van criteria voor weigering van (vaste) toegang en toekenning van flexibele toegang die worden vastgelegd in de gedragscode;
- eventueel bijkomende of vervroegde geplande netversterkingen;
- een vermindering in de overige in rekening gebrachte capaciteiten.

49. De CREG is van mening dat een herziening van de aansluitingsvoorwaarden als gevolg van de uitgevoerde herevaluatie enkel voor de toekomst kan gelden (d.w.z. zonder terugwerkende kracht) en enkel ten voordele van een meer vaste toegang voor de (kandidaat-)transmissienetgebruiker kan strekken. De herevaluatie zou bijgevolg kunnen leiden tot een herziening van de aansluitingsvoorwaarden, namelijk tot:

- een verhoging van het aandeel aansluitingsvermogen met vaste toegang ($PPAD_{firm}$) en dus een verlaging van het aandeel aansluitingsvermogen met flexibele toegang ($PPAD_{flex}$);
- een gunstigere inschatting van de gemiddelde afregeling in termen van tijd per jaar;
- een snellere toekenning van een volledig vaste toegang als gevolg van een verandering in de geïdentificeerde fases van netversterking.

50. Het is de visie van de CREG dat de transmissienetbeheerder, wanneer hij de aansluiting kan herzien naar een aansluiting met volledig vaste toegang, hij niet alleen de (kandidaat-)transmissienetgebruiker hiervan dient in te lichten, maar ook de CREG. In andere gevallen, moet de transmissienetbeheerder opnieuw een technisch rapport bezorgen aan de CREG en de (kandidaat-)

transmissienetgebruiker, ingevolge de herevaluatie van de aansluitingen met flexibele toegang, en dit binnen de drie maanden na goedkeuring van de procedures en criteria²⁰.

Deze verplichting wordt echter beperkt tot de voorstellen van aansluiting met flexibele toegang die ofwel geleid hebben tot de bestelling van een aansluiting, of waarvan de capaciteitsreservatie nog geldig is volgens de bepalingen van artikel 46, § 5, van de gedragscode. Dit veronderstelt met andere woorden dat het voorstel van aansluiting met flexibele toegang in het kader van een detailstudie werd uitgevoerd.

Indien het voorstel van aansluiting met flexibele toegang van de transmissienetbeheerder kaderde binnen een oriëntatiestudie, is de transmissienetbeheerder slechts verplicht tot herevaluatie (en zo nodig herziening) indien de (kandidaat-)transmissienetgebruiker binnen de drie maanden na de datum van goedkeuring voor de eerste maal van de procedures en criteria een dergelijke herevaluatie vraagt.

5.2.2. Herevaluatie ten gevolge van de (versnelde) realisatie van een netversterkingsproject

51. Zoals gesteld in paragrafen 7 en 14 van deze nota identificeert de transmissienetbeheerder de fases die bepalend zijn voor de inschatting van de congestierisico's en geeft per fase de inschatting van afregeling weer in termen van tijd en energie. Dergelijke fases zijn over het algemeen gerelateerd aan de realisatie van netversterkingswerken, waarvan mogelijks de einddatum onzeker is op het moment van de uitvoering van de aansluitingsstudie.

52. De CREG is van mening dat de transmissienetbeheerder zo snel als mogelijk de CREG en de betrokken transmissienetgebruikers op de hoogte dient te stellen van de realisatie van een netversterkingsproject.

Deze verplichting moet gelden voor aansluitingsvermogens met flexibele toegang die reeds zijn vastgelegd in een aansluitingscontract, maar ook voor gereserveerde capaciteiten met flexibele toegang waarvan de capaciteitsreservatie nog geldig is volgens de bepalingen van artikel 46, § 5, van de gedragscode.

53. De CREG is van mening dat de (versnelde) realisatie van een netversterkingsproject enkel ten voordele van een meer vaste toegang voor de (kandidaat-)transmissienetgebruiker kan strekken, namelijk via een toekenning van een volledig vaste toegang of door een verhoging van het aansluitingsvermogen met vaste toegang.

54. Indien de realisatie van het netversterkingsproject niet toelaat om alle betrokken aansluitingen met flexibele toegang gunstigere voorwaarden te geven, kan de transmissienetbeheerder een rondvraag doen bij de betrokken transmissienetgebruikers, in volgorde van de datum van de capaciteitsreservering. Netgebruikers kunnen er dan vrijwillig voor kiezen om de voorwaarden van hun aansluiting niet te herzien zolang de capaciteit van het net te beperkt blijft om het aansluitingsvermogen te onthalen met vaste toegang.

²⁰ Zoals reeds voorgesteld in ontwerpbeslissing (B)2667 van de CREG van 9 november 2023 tot wijziging van de gedragscode (zie voetnoot 16).

5.2.3. Herevaluatie ten gevolge van de goedkeuring van een nieuw ontwikkelingsplan

55. De CREG stelt een analoge aanpak voorop²¹ wat betreft de herevaluaties van voorstellen van aansluiting met flexibele toegang die de transmissienetbeheerder moet uitvoeren na de goedkeuring van een nieuw federaal ontwikkelingsplan. Een nieuw federaal ontwikkelingsplan kan immers voorzien in een nieuw netversterkingsproject dat zou toelaten dat, op een gegeven moment, de aansluitingen van reeds gereserveerde of toegewezen capaciteiten een vaste toegang zouden kunnen krijgen voor een groter (mogelijks volledig) aandeel van hun aansluitingsvermogen.

56. De transmissienetbeheerder dient binnen de drie maanden na de datum van goedkeuring door de minister van een nieuwe versie van het federaal ontwikkelingsplan aan de CREG en aan de betrokken transmissienetgebruikers op de hoogte te stellen van de eventuele herziening van de voorwaarden van de aansluiting.

Deze verplichting wordt echter beperkt tot de voorstellen van aansluiting met flexibele toegang die ofwel geleid hebben tot de bestelling van een aansluiting, of waarvan de capaciteitsreservatie nog geldig is volgens de bepalingen van artikel 46, § 5, van de gedragscode. Dit veronderstelt met andere woorden dat het voorstel van aansluiting met flexibele toegang in het kader van een detailstudie werd uitgevoerd.

Indien het voorstel van aansluiting met flexibele toegang van de transmissienetbeheerder kaderde binnen een oriëntatiestudie, is de transmissienetbeheerder slechts verplicht tot herevaluatie (en zo nodig herziening) indien de (kandidaat-)transmissienetgebruiker binnen de drie maanden na de datum van goedkeuring van het ontwikkelingsplan.

57. De herziening van de aansluitingsvoorwaarden als gevolg van de uitgevoerde herevaluatie kan enkel voor de toekomst gelden (d.w.z. zonder terugwerkende kracht) en enkel ten voordele van een meer vaste toegang voor de (kandidaat-)transmissienetgebruiker strekken, namelijk via een toekenning van een volledig vaste toegang of door een verhoging van het aansluitingsvermogen met vaste toegang.

5.2.4. Herevaluatie ten gevolge van een vermindering in de overige in rekening gebrachte capaciteiten

58. De transmissienetbeheerder dient de aansluiting van het afname- of injectievermogen aangevraagd in een oriëntatiestudie of in een aansluitingsaanvraag (detailstudie) te bestuderen rekening houdende met de toegewezen capaciteiten, de gereserveerde capaciteiten en de aangevraagde capaciteiten in het kader van bestelde detailstudies, zoals gekend op het moment van de bestelling van de oriëntatiestudie of detailstudie (zie methodologie 2 in deel 5.1 van deze nota). Deze methodologie houdt echter een onzekerheid in wat betreft de bekomen resultaten aangezien capaciteiten in afgeleverde en bestelde detailstudies uiteindelijk niet steeds worden toegewezen (gecontracteerd). Capaciteiten die niet worden toegewezen, kunnen bijgevolg zorgen voor gunstigere aansluitingsvoorwaarden van andere gevraagde aansluitingsvermogen.

59. Overeenkomstig artikel 46 van de gedragscode geldt initieel een termijn van 120 werkdagen voor de reservering van capaciteit, die mits uitdrukkelijke aanvraag door de (kandidaat-)netgebruiker en uitdrukkelijke bevestiging door de transmissienetbeheerder kan worden verlengd, een eerste maal voor 60 werkdagen (die niet kan worden geweigerd) en vervolgens telkens gedurende een maximale periode van 120 werkdagen zolang de aansluitingsvoorwaarden identiek blijven. Bij verzoeken tot

²¹ Zoals reeds voorgesteld in ontwerpbeslissing (B)2667 van de CREG van 9 november 2023 tot wijziging van de gedragscode (zie voetnoot 16).

verlenging van de capaciteitsreservering dient de transmissienetbeheerder rekening te houden met de evolutie van het transmissienet en met andere capaciteitsreserveringen en toewijzingen die een impact hebben op de beoogde aansluiting. Dit impliceert dat een aanvrager niet blijvend kan genieten van dezelfde aansluitingsvoorwaarden indien er ondertussen andere capaciteiten zijn gereserveerd met een impact in dezelfde zone.

De CREG is van mening dat, in geval een capaciteitsreservatie ten einde komt (wegens niet verlengd of indien de verlenging werd beëindigd ingevolge de procedure vervat in artikel 46, §5, zevende en achtste lid, gedragscode), de transmissienetbeheerder de gunstige impact van de vrijgekomen capaciteit dient toe te kennen aan andere toegewezen of gereserveerde capaciteiten waarvoor de transmissienetbeheerder in de detailstudie had rekening gehouden met deze capaciteitsreservatie.

Ook hier kan de herziening van de aansluitingsvoorwaarden als gevolg van de uitgevoerde herevaluatie enkel voor de toekomst gelden (d.w.z. zonder terugwerkende kracht) en enkel ten voordele van een meer vaste toegang voor de (kandidaat-)transmissienetgebruiker strekken, namelijk via een toekenning van een volledig vaste toegang of door een verhoging van het aansluitingsvermogen met vaste toegang.

60. Indien de vrijgekomen capaciteit onvoldoende is om alle andere aansluitingsvermogen te onthalen met vaste toegang, acht de CREG het het meest logisch dat de transmissienetbeheerder de mogelijkheid voor een gunstige aanpassing van de aansluitingsvoorwaarden aanbiedt aan de andere (kandidaat-)transmissienetgebruikers, in volgorde van de datum van de capaciteitstoewijzing of in volgorde van de datum van de capaciteitsreservering indien geen capaciteiten zijn toegewezen. Netgebruikers kunnen er dan voor kiezen om de voorwaarden van hun aansluiting niet te herzien.

6. BIJKOMENDE AANDACHTSPUNTEN

61. De CREG wenst tenslotte nog enkele aandachtspunten te belichten.

6.1. DUIDELIJKE EN TRANSPARANTE INFORMATIE OVER BESCHIKBARE ONTHAALCAPACITEIT

62. De CREG benadrukt de nood aan kwaliteitsvolle informatie die de toegang tot het transmissienet moet vergemakkelijken en verwijst hiervoor naar de kaart met de beschikbare onthaalcapaciteit, gepubliceerd op de website van Elia in het kader van een discretionaire incentive 2023²², die daartoe reeds een nuttige bijdrage vormt. Dergelijke informatie laat aan de (kandidaat-)netgebruiker toe om voorafgaand aan de aanvraag voor een oriëntatie- of detailstudie reeds een inschatting te maken van congestierisico's voor aansluiting op een bepaalde locatie en, indien mogelijk, gunstigere locaties te zoeken voor de uitwerking van projecten. De CREG is van mening dat de transmissienetbeheerder deze kaart van beschikbare onthaalcapaciteit minstens maandelijks dient te actualiseren.

6.2. MEEST EFFICIËNTE OPLOSSING OP LANGE TERMIJN

63. Zoals aangehaald in deel 3.3.3 van deze nota dient te transmissienetbeheerder bij de ontwikkeling van het transmissienet de afweging te maken tussen de verschillende, mogelijke oplossingen voor congestierisico's op lange termijn. Netversterking is mogelijk onder economisch aanvaardbare voorwaarden, maar het is dus niet steeds de meest efficiënte oplossing. De afweging impliceert dat de transmissienetbeheerder een kostenbatenanalyse moet uitvoeren die, hetzij een bepaalde netversterking rechtvaardigt, hetzij motiveert dat de kosten voor de maatschappij lager zijn indien een alternatieve oplossing wordt gekozen. De benutting van flexibele toegang biedt een dergelijke alternatieve oplossing, maar voor de kostenbatenanalyse moet dan duidelijk worden afgestemd onder welke voorwaarden de transmissienetbeheerder hiervan op lange termijn zou kunnen gebruik maken. De gehanteerde veronderstellingen en gebruikte inputgegevens voor deze kostenbatenanalyses dienen aandachtig te worden afgestemd.

6.3. VERNIEUWING VAN DE NETTARIEVEN

64. Aansluitingen met flexibele toegang worden vaak in één adem genoemd met aangepaste tarieven. De verhoogde kans op een beperking van de toegang wordt algemeen aangehaald als motivatie voor een gereduceerd toegangstarief. Een gamma aan (soms zelfs dynamische) tarieven voor injectie en afname, afhankelijk van vaste of flexibele toegang, wordt naar voren geschoven.

65. De tarieven voor nettoegang moeten de kosten weerspiegelen en niet-discriminerend zijn. De CREG is daarom van mening dat een gedifferentieerd toegangstarief gerechtvaardigd kan zijn als de dienst die door de transmissienetbeheerder wordt geleverd ongelijk is, zoals het geval is bij flexibele toegang.

66. De CREG wijst erop dat tarieven zich eveneens kunnen lenen voor het aantrekken van technologieën naar bepaalde zones om zo congestierisico's te helpen verlagen en een efficiënter gebruik van het netwerk of een betere kostenreflectie mogelijk maken. Een tarief dat een signaal bevat

²² Meer informatie over de "Grid hosting capacity map" is beschikbaar op: <https://www.elia.be/nl/klanten/aansluiting/onthaalcapaciteit-van-het-net>

dat de congestiekosten van een zone of netknooppunt weergeeft, zal de betrokken netgebruikers aanmoedigen om zich op de juiste plaatsen te vestigen. Het gebruik van flexibele toegang zou zo kunnen worden verminderd en een netversterking zou kunnen worden vermeden. Als de netgebruiker vasthoudt aan zijn beslissing om zich in een gebied met congestierisico te vestigen, maakt het tariefsignaal het mogelijk om de netwerkkosten die de locatie met zich meebrengt in het business plan van de netgebruiker te internaliseren.

6.4. GEBRUIK VAN GERESERVEERDE EN TOEGEWENZEN CAPACITEITEN

67. De CREG herhaalt tot slot de bekommernis vermeld in voetnoot 19: de transmissienetbeheerder houdt (logischerwijze) in de aansluitingsstudies rekening met gereserveerde en toegewezen capaciteiten, maar er is een risico dat deze nooit worden benut. Dit kan ertoe leiden dat aansluitingen onterecht een flexibele toegang toegekend krijgen en onnodige netversterkingen worden gedetecteerd. Bijgevolg vergen de criteria en procedures voor capaciteitsreservering en capaciteitstoewijzing in de gedragscode, en de geldigheid ervan, eveneens om een herevaluatie.



Voor de Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas:

Laurent JACQUET
Directeur

Ilse TANT
Directeur

Koen LOCQUET
Voorzitter van het Directiecomité

BIJLAGE 1.

NODIGE INFORMATIE IN HET TECHNISCH RAPPORT TER RECHTVAARDIGING VAN DE WEIGERING VAN AANSLUITING (MET VASTE TOEGANG) EN TOEKENNING VAN FLEXIBELE TOEGANG

A. Informatie in het technisch rapport van de transmissienetbeheerder gedeeld met de aanvrager, de CREG en Algemene Directie Energie

B. Informatie in het technisch rapport van de transmissienetbeheerder gedeeld met de CREG en Algemene Directie Energie (vertrouwelijk ten aanzien van de aanvrager)

A. Informatie in het technisch rapport van de transmissienetbeheerder gedeeld met de aanvrager, de CREG en Algemene Directie Energie

1. Studie-aanvraag zoals ingediend door de (kandidaat-)netgebruiker (voor oriëntatie- of detailstudie).

2. Onderzochte aansluitingsopties: per optie

- onderstation (naam en spanningsniveau)
- type toegang (vast/flexibel)

met aanduiding van de weerhouden aansluitingsoptie;

en motivering voor het niet weerhouden van andere aansluitingsopties met groter aandeel van vaste toegang.

3. Aanduiding van de relevante fases: per fase

- (verwacht) start- en eindjaar
- omschrijving van de fase waardoor deze is te onderscheiden van andere fases (inclusief eendraadsschema)
- desgevallend, condities om de beperking in de fase op te heffen
- aandeel van het aansluitingsvermogen met vaste toegang ($PPAD_{firm}$)
- aandeel van het aansluitingsvermogen met vaste toegang ($PPAD_{flex}$)
- beperkende netelement(en) in N, N-1 of N-1-1 situaties
- inschattingen van de afregeling:
 - * in termen van tijd (gemiddeld, minimum, maximum % tijd)
met opsplitsing voor preventieve en curatieve afregeling en apart N-1-1 situatie
 - * in termen van energie (gemiddeld, minimum, maximum % energie)
 - * marktcondities die het congestierisico verhogen
- relevante jaarprofielen voor de betreffende aansluiting (op zijn minst het ingeschatte afname- of injectieprofiel, met aanduiding van het MW-niveau dat de afname of injectie op het(de) relevante beperkende netelement(en) boven de tijdelijke en permanente toelaatbare limiet doet uitkomen)

4. Per beperkend netelement:

- - nominaal vermogen
- - relevante overbelastingsparameters (permanent, tijdelijk, seizoensgebonden)
- - toepassing DLR
- - PTFD van de betreffende aansluiting op het beperkend netelement

5. Toelichting indien de fundamentele conclusies van de aansluitingsstudie niet van toepassing zijn op:

- andere verbruiksinstallaties of energieopslagfaciliteiten (wat betreft afname) indien de aanvraag een aansluiting van een verbruiksinstallatie of energieopslagfaciliteit betreft;
- andere elektriciteitsproductie-eenheden of energieopslagfaciliteiten (wat betreft injectie) indien de aanvraag een aansluiting van een elektriciteitsproductie-eenheid of energieopslagfaciliteit betreft.

B. Informatie in het technisch rapport van de transmissienetbeheerder gedeeld met de CREG en Algemene Directie Energie (vertrouwelijk ten aanzien van de aanvrager)

6. Per beperkend netelement:

relevante jaarprofielen voor het beperkend netelement (op zijn minst overbelastingsprofiel op het beperkend element met en zonder de bijkomende injectie/afname van de betreffende installatie met aanduiding van de tijdelijke en permanente toelaatbare limieten)

7. Lijst van andere individuele aansluitingsvermogens in de relevante zone (gealloceerd, gereserveerd, besteld).

8. Informatie over de toekomstige evoluties qua verbruik, productie en opslag om de potentiële behoefte aan bijkomende netcapaciteit in te schatten, dit zowel op het federale net als op lagere spanningsniveaus (inclusief type en evolutie per jaar).

BIJLAGE 2.

WETTELIJK KADER

A. Recht van toegang tot het transmissienet en ontwikkeling van het transmissienet

1. Artikel 6 van de Richtlijn 2019/944²³, getiteld “Toegang van derden”, bepaalt het volgende:

“1. De lidstaten dragen zorg voor de invoering van een systeem voor toegang van derden tot de transmissie- en distributiesystemen, gebaseerd op bekendgemaakte tarieven die voor alle afnemers gelden en die objectief worden toegepast zonder onderscheid te maken tussen systeemgebruikers. De lidstaten zorgen ervoor dat deze tarieven of de aan de berekening daarvan ten grondslag liggende methoden voorafgaand aan hun toepassing worden goedgekeurd overeenkomstig artikel 59 en dat deze tarieven en, wanneer alleen de methoden zijn goedgekeurd, de methoden worden bekendgemaakt voordat zij in werking treden.

2. De beheerder van een transmissie- of distributiesysteem kan de toegang weigeren wanneer hij niet over de nodige capaciteit beschikt. De weigering wordt naar behoren met redenen omkleed, waarbij met name het bepaalde in artikel 9 in acht wordt genomen op basis van objectieve, technisch en economisch onderbouwde criteria. De lidstaten of, indien de lidstaten hierin voorzien, de regulerende instanties van die lidstaten zorgen ervoor dat deze criteria op coherente wijze worden toegepast en dat de systeemgebruiker aan wie toegang is geweigerd, gebruik kan maken van een geschillenbeslechtsingsprocedure. De regulerende instantie zorgt er tevens voor dat, waar van toepassing en wanneer de toegang wordt geweigerd, de transmissie- of distributiesysteembeheerder relevante informatie verstrekt over de voor de versterking van het net vereiste maatregelen. Die informatie wordt verstrekt in alle gevallen waarin toegang tot oplaadpunten werd geweigerd. Aan degene die om dergelijke informatie verzoekt, kan een redelijke vergoeding in rekening worden gebracht die de aan de verstrekking van die informatie verbonden kosten weerspiegelt.

3. Dit artikel geldt ook voor energiegemeenschappen van burgers die distributienetten beheren.”

2. Artikel 40 van de Richtlijn 2019/944, getiteld “Taken van transmissiesysteembeheerders” bepaalt onder punt 1.:

“Elke transmissiesysteembeheerder heeft de volgende verantwoordelijkheden:

[...]

g) de systeemgebruikers de informatie verstrekken die zij voor een efficiënte toegang tot het systeem nodig hebben;

h) [...], het verlenen en beheren van toegang van derden en het motiveren van besluiten tot een weigering van dergelijke toegang, onder toezicht van de regulerende instanties, en bij de uitvoering van hun werkzaamheden uit hoofde van dit artikel in de eerste plaats de integratie van de markt vergemakkelijken;

[...]”

²³ Richtlijn (EU) 2019/944 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit en tot wijziging van Richtlijn 2012/27/EU (herschikking).

3. De vertaling van dit recht op toegang tot het transmissienet naar nationaal recht is in belangrijke mate terug te vinden in de artikelen 15, 23, tweede lid, 34°, en 26, §1, van de elektriciteitswet²⁴.

- Artikel 15 van de elektriciteitswet luidt als volgt:

“§1. De in aanmerking komende afnemers hebben een recht van toegang tot het transmissienet tegen de tarieven vastgesteld overeenkomstig artikel 12.

De netbeheerder kan de toegang tot het net alleen weigeren wanneer hij niet over de nodige capaciteit beschikt. De netbeheerder kan eveneens de toegang tot het net weigeren wanneer deze toegang de behoorlijke uitvoering van een openbare dienstverplichting in het algemeen economisch belang ten zijne laste zou verhinderen en voor zover de ontwikkeling van de uitwisselingen niet wordt beïnvloed in een mate die strijdig is met de belangen van de Europese Gemeenschap. De belangen van de Europese Gemeenschap omvatten, onder meer, de mededinging met betrekking tot de in aanmerking komende afnemers overeenkomstig Richtlijn 2009/72/EG en artikel 106 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie.

De weigering moet naar behoren met redenen worden omkleed en gerechtvaardigd, waarbij in het bijzonder de met toepassing van artikel 21 genomen openbare dienstverplichtingen in acht moeten worden genomen, op basis van objectieve, technisch en economisch onderbouwde criteria.

In geval van tegenstrijdigheid met de voorschriften die worden voorzien door het technisch reglement of de gedragscode kan de netbeheerder de toegang afhankelijk maken van de voorwaarde van naleving van deze voorschriften.

De netbeheerder deelt zonder verwijl aan de commissie zijn met redenen omklede beslissing tot weigering mede.

§2. §1 is eveneens van toepassing :1° Op producenten gevestigd in België of in andere lidstaten van de Europese Unie, met het oog op de bevoorrading in elektriciteit van hun eigen vestigingen of dochterondernemingen : gevestigd in België of in andere lidstaten van de Europese Unie of met het oog op de levering van elektriciteit aan in aanmerking komende afnemers;

2° op in België gevestigde tussenpersonen en, voorzover hun activiteit is toegelaten krachtens het recht van de Staat waar zij zijn gevestigd, op tussenpersonen gevestigd in andere lidstaten van de Europese Unie, met het oog op de levering van elektriciteit aan in aanmerking komende afnemers.

§ 3. De niet-huishoudelijke afnemers die op het transmissienet zijn aangesloten, hebben het recht om met verschillende leveranciers tegelijk contracten af te sluiten.”

Met toepassing van artikel 23, §2, tweede lid, 34°, van de elektriciteitswet zal de CREG “erop toezien dat, zo nodig en ingeval van weigering van toegang, de netbeheerder de relevante informatie verstrekt over de nodige maatregelen om het net te versterken”.

- Artikel 26, §1, eerste lid, van de elektriciteitswet luidt als volgt:

“In de uitvoering van de haar toegewezen opdrachten kan de commissie de netbeheerder en de distributienetbeheerders, alsook de producenten, leveranciers, tussenpersonen en tussenpersonen inzake groepsaankopen die op de Belgische markt tussenkomen, elke verbonden of geassocieerde onderneming evenals elke onderneming die een multilateraal commercieel platform beheert of uitbaat waarop energieblokken of financiële instrumenten

²⁴ Wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt

worden verhandeld, die een rechtstreeks verband houden met de Belgische elektriciteitsmarkt of die er een directe impact op uitoefenen, vorderen om haar alle nodige informatie te verstrekken, met inbegrip van de verantwoording van elke weigering tot toegangverlening aan een derde, en alle informatie over de nodige maatregelen om het net te versterken, voor zover zij haar verzoek motiveert. Zij kan hun rekeningen ter plaatse controleren.” (eigen nadruk)

4. Artikel 40.1.a) van de Richtlijn 2019/944 voorziet inzake de ontwikkeling van het net de volgende verantwoordelijkheid voor elke transmissiesysteembeheerder:

“ervoor zorgen dat het systeem op lange termijn kan voldoen aan een redelijke vraag naar transmissie van elektriciteit en zorgen voor het beheer, het onderhoud en de ontwikkeling van veilige, betrouwbare en efficiënte transmissiesystemen, met inachtneming van het milieu, in nauwe samenwerking met aangrenzende transmissiesysteembeheerders en distributiesysteembeheerders”.

In dat verband bepaalt de elektriciteitswet onder meer in:

- artikel 8, §1, derde lid, dat de netbeheerder onder meer belast is met:

“1° het op lange termijn waarborgen van het vermogen van het transmissienet en voldoen aan redelijke aanvragen voor de transmissie van elektriciteit, uitbaten, onderhouden en ontwikkelen, onder economisch aanvaardbare voorwaarden, en in nauwe samenwerking met aangrenzende transmissiesysteembeheerders en distributiesysteembeheerders, van een zeker, betrouwbaar en doeltreffend transmissienet, mits het wijden van alle vereiste aandacht aan de eerbied voor het leefmilieu. Het ontwikkelen van een transmissienet dekt de hernieuwing en de uitbreiding van het net en wordt bestudeerd in het kader van het uitwerken van het ontwikkelingsplan;”

- artikel 13, §3, eerste lid wat volgt:

“Indien de commissie, na raadpleging van de netbeheerder, vaststelt dat de investeringen voorzien in het ontwikkelingsplan de netbeheerder niet in de mogelijkheid stellen om op een adequate en doeltreffende wijze aan de capaciteitsbehoeften te voldoen, kan de minister de netbeheerder verplichten om het ontwikkelingsplan aan te passen teneinde aan deze situatie te verhelpen binnen een redelijke termijn. Deze aanpassing gebeurt overeenkomstig de procedure bepaald in § 1, eerste lid.”

Artikel 23, §1, tweede lid, van de elektriciteitswet bepaalt dat de CREG alle redelijke maatregelen dient te nemen om in het kader van haar in artikel 23, § 2, opgesomde opdrachten, desgevallend, in nauw overleg met de overige betrokken federale instanties, met inbegrip van de Belgische Mededingingsautoriteit, en onverminderd hun bevoegdheden, volgende doelstellingen te bereiken:

[...]

4° het bijdragen tot het verzekeren van de ontwikkeling, op de meest kosteneffectieve manier, van veilige, betrouwbare en efficiënte niet-discriminerende netten die klantgericht zijn, de adequaatheid van netten bevorderen alsmede, aansluitend bij de doelstellingen van het algemene energiebeleid, energie-efficiëntie en de integratie van groot- en kleinschalige productie van elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen, alsook het beheer en de afstemming van het transmissienet en de efficiënte en gepaste interactie van dit transmissienet met andere energienetwerken voor gas of warmte teneinde de koppeling van laatstgenoemden met het transmissienet te faciliteren, te vergemakkelijken en te verbeteren;

5° het bevorderen van de toegang tot het net van nieuwe productiecapaciteit en energieopslagfaciliteiten, meer bepaald door de obstakels op te heffen die in de weg zouden

staan van de komst van nieuwe marktpartijen en de integratie van de elektriciteitsproductie uit hernieuwbare energiebronnen;

[...]"

B. Flexibele aansluiting / Toegang

5. De huidige Europese regelgeving bevat geen expliciete bepalingen omtrent een flexibele aansluiting/toegang. Aan beperkingen inzake de toegang wordt echter gerefereerd in de artikelen 42.2 van Richtlijn 2019/944 en artikel 13.7 van de Verordening 2019/943²⁵.

Artikel 42 van de Richtlijn 2019/944, getiteld "Besluitvormingsbevoegdheden inzake de aansluiting van nieuwe productie-installaties en energieopslagfaciliteiten op het transmissiesysteem", bepaalt wat volgt:

"1. De transmissiesysteembeheerder stelt transparante en efficiënte procedures op voor de niet-discriminerende aansluiting van nieuwe productie-installaties en energieopslagfaciliteiten op het transmissiesysteem en publiceert deze. Die procedures zijn onder voorbehoud van goedkeuring door de regulerende instanties.

2. De transmissiesysteembeheerder heeft niet het recht de aansluiting van een nieuwe productie-installatie of energieopslagfaciliteit te weigeren op grond van mogelijke toekomstige beperkingen van de beschikbare capaciteit op het net, bijvoorbeeld congestie in afgelegen delen van het transmissiesysteem. De transmissiesysteembeheerder verstrekt de nodige informatie. De eerste alinea doet geen afbreuk aan de mogelijkheid voor transmissiesysteembeheerders om de gegarandeerde aansluitingscapaciteit te beperken of aansluitingen met operationele beperkingen aan te bieden, teneinde de economische efficiëntie van nieuwe productie-installaties of energieopslagfaciliteiten te waarborgen, mits dergelijke beperkingen zijn goedgekeurd door de regulerende instantie. De regulerende instantie zorgt ervoor dat eventuele beperkingen in de gegarandeerde aansluitingscapaciteit of operationele beperkingen worden ingesteld op basis van transparante en niet discriminerende procedures en geen onnodige belemmeringen voor de markttoegang met zich meebrengen. Indien de productie-installatie of energieopslagfaciliteit de kosten draagt voor het garanderen van onbeperkte aansluiting gelden er geen beperkingen.

3. Transmissiesysteembeheerders hebben niet het recht een nieuw aansluitpunt te weigeren op de grond dat het tot extra kosten zou leiden als gevolg van de noodzakelijke capaciteitsvergroting van systeemonderdelen in de directe omgeving van het aansluitpunt."

Artikel 13.7 van de Verordening 2019/943 bepaalt wat volgt:

"Wanneer niet-marktgebaseerde redispatching wordt gebruikt, wordt dit onderworpen aan financiële vergoeding door de systeembeheerder die om redispatching verzoekt aan de beheerder van de productie-, energieopslag- of vraagresponsinstallatie waarvoor redispatching plaatsvindt, behalve in het geval producenten die een aansluitovereenkomst hebben aanvaard waarin de vaste levering van energie niet is gewaarborgd." [eigen nadruk]

²⁵ Verordening (EU) 2019/943 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende de interne markt voor elektriciteit (herschikking)

6. In de “*Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL amending Regulations (EU) 2019/943 and (EU) 2019/942 as well as Directives (EU) 2018/2001 and (EU) 2019/944 to improve the Union’s electricity market design*” wordt voorzien om een aantal bepalingen specifiek te wijden aan flexibele aansluitingsovereenkomsten²⁶: Dit voorstel volgt momenteel nog de gewone wetgevingsprocedure van de Europese instellingen.

7. Artikel 61 van de gedragscode elektriciteit²⁷ kent daarentegen reeds uitdrukkelijk de figuur van de flexibele toegang voor zowel productie, verbruik als energieopslag (voordien was dit al het geval voor productie op grond van artikel 170 van het federaal technisch reglement):

- *§ 1. Wanneer het verzoek om een oriëntatiestudie als bedoeld in artikel 17, § 1, of de aansluitingsaanvraag als bedoeld in artikel 29, § 1, betrekking heeft op de aansluiting van een elektriciteitsproductie-eenheid, een verbruiksinstallatie of een energieopslag- faciliteit moet de transmissienetbeheerder die flexibele toegang voorstelt voor de aansluiting van de betrokken elektriciteitsproductie-eenheid, verbruiksinstallatie of energie-opslagfaciliteit in een oriëntatiestudie met toepassing van artikel 25, § 1, of in een studie met toepassing van artikel 46, § 3, de aanvrager en de CREG eerst in een technisch rapport op de hoogte brengen van het voornemen.*
- *De transmissienetbeheerder rechtvaardigt zijn keuze aan de hand van objectieve en technisch deugdelijke criteria. Een kopie van het technisch rapport wordt ter informatie aan de Algemene Directie Energie medegedeeld.*
- *De CREG keurt de door de transmissienetbeheerder verstrekte rechtvaardiging zo snel mogelijk goed, maar niet later dan twintig werkdagen na de kennisgeving uit hoofde van het eerste lid. Deze termijn kan eenmalig door de CREG worden verlengd, voor een duur die zij bepaalt, als de complexiteit van de aanvraag van de oriëntatie- of aansluitstudie dit vereist. De termijnen bedoeld in de artikelen 25 en 46, §§ 1 en 3, worden dienovereenkomstig verlengd.*
- *§ 2. De mogelijkheid om flexibele toegang te verlenen voor de aansluiting van een elektriciteitsproductie-eenheid, een verbruiksinstallatie of een energieopslag-faciliteit ontslaat de transmissienetbeheerder niet van de ontwikkeling van zijn netwerk overeenkomstig het ontwikkelingsplan als bedoeld in artikel 13 van de wet.*
- *De flexibele toegang is beperkt in de tijd en eindigt op de datum van de ingebruikname van de nodige versterkingen van het netwerk voorzien door het ontwikkelingsplan bedoeld in het eerste lid. Op deze datum wordt het ter beschikking gesteld flexibel vermogen een permanent vermogen en wordt deze toegevoegd aan het reeds ter beschikking gesteld permanent vermogen. Deze flexibele toegang is niet beperkt in de tijd als het voornoemde ontwikkelingsplan niet de nodige versterkingen biedt.*
- *§ 3. Het technisch rapport bedoeld in paragraaf 1, eerste lid, specificiert de voorwaarden voor het verlenen van flexibele toegang, waaronder:*
- *1° het geplande moment voor het in dienst stellen van de noodzakelijke netwerkversterkingen voorzien in het voornoemde ontwikkelingsplan;*
- *2° permanent vermogen op permanente wijze beschikbaar gesteld en het beschikbare flexibele vermogen;*
- *3° een schatting van de gemiddelde duur en de totale duur per jaar gedurende dewelke het flexibele vermogen kan worden verminderd.*

²⁶ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/HIS/?uri=CELEX:52023PC0148>

²⁷ Gedragscode van de CREG van 20 oktober 2022 tot vaststelling van de voorwaarden voor de aansluiting op en de toegang tot het transmissienet en van de methoden voor het berekenen of vastleggen van de voorwaarden inzake de verstrekking van ondersteunende diensten en de toegang tot de grensoverschrijdende infrastructuur, inclusief de procedures voor de toewijzing van capaciteit en congestiebeheer, www.creg.be.

- *Als de noodzakelijke netwerkversterkingen waarin in het ontwikkelingsplan als bedoeld in artikel 13 van de wet is voorzien, niet plaatsvinden op het geplande tijdstip overeenkomstig § 3, 1°, kan de transmissienetbeheerder de CREG verzoeken om flexibele toegang voor een bepaalde periode uit te breiden, afhankelijk van voorwaarden in dat geval.*
- *§ 4. De transmissienetbeheerder kan het beschikbare flexibele vermogen alleen verminderen als aan de volgende cumulatieve voorwaarden is voldaan:*
 - *1° in geval van congestie;*
 - *2° wanneer de veiligheid en betrouwbaarheid van het netwerk wordt bedreigd.”*

Dit artikel maakt evenwel het voorwerp uit van herziening in het kader van de uitwerking van het allesomvattend federaal regulatorisch kader voor flexibele toegang.

C. Andere relevante bepalingen

8. Bij de uitwerking van de procedures en criteria kunnen ook andere wettelijke bepalingen relevant zijn, waaronder bv. artikel 13 van de Verordening 2019/943, dat betrekking heeft op redispatching.

Artikel 13

Redispatching

1. Redispatching van productie en redispatching van vraagrespons is gebaseerd op objectieve, transparante en niet-discriminerende criteria. Redispatching staat open voor alle productietechnologieën, energieopslag en alle vraagrespons, met inbegrip van deze die in andere lidstaten zijn gevestigd, tenzij dit uit technisch oogpunt niet haalbaar is.

2. De middelen waarop redispatching betrekking heeft, worden gekozen uit productie-, energieopslag- of verbruikersinstallaties die gebruikmaken van marktgebaseerde mechanismen; hiervoor vindt een financiële vergoeding plaats. Voor redispatching gebruikte balanceringsenergiebiedingen bepalen niet de prijzen voor balanceringsenergie.

3. Niet-marktgebaseerde redispatching van productie, energieopslag en vraagrespons mag uitsluitend worden gebruikt, voor zover dat:

a) er geen marktgebaseerd alternatief beschikbaar is;

b) alle beschikbare marktgebaseerde middelen zijn gebruikt;

c) het aantal beschikbare elektriciteitsproductie-, energieopslag- of vraagresponsinstallaties te klein is om daadwerkelijke mededinging te waarborgen in het gebied waar geschikte productie-installaties voor het verstrekken van de dienst zich bevinden, of

d) de actuele netsituatie leidt op een zodanig regelmatige en voorspelbare wijze tot congestie dat marktgebaseerde redispatching zou resulteren in regelmatige strategische biedingen, die het niveau van interne congestie zouden verhogen, en de betrokken lidstaat heeft met het oog op het aanpakken van deze congesties een actieplan vastgesteld of zorgt ervoor dat minimaal beschikbare capaciteit voor zoneoverschrijdende handel in overeenstemming is met artikel 16, lid 8.

4. De relevante transmissiesysteembeheerders en distributiesysteembeheerders leggen ten minste jaarlijks een verslag voor aan de bevoegde regulerende instantie over:

a) de mate van ontwikkeling en effectiviteit van marktgebaseerde redispatchingsmechanismen voor elektriciteitsproductie-, energieopslag- en vraagresponsinstallaties;

b) *de redenen, volumes in MWh en soorten productiebronnen die onderhevig zijn aan redispatching;*

c) *de maatregelen die zijn getroffen om de behoefte aan neerwaartse dispatching van productie-installaties die hernieuwbare energiebronnen of hoogrenderende warmtekrachtkoppeling gebruiken, in de toekomst terug te dringen, met inbegrip van investeringen in de digitalisering van de infrastructuur van het net en in diensten die de flexibiliteit vergroten.*

De regulerende instantie dient het verslag in bij ACER en maakt een samenvatting van de in de onder a), b) en c) van de eerste alinea bedoelde gegevens openbaar, indien nodig samen met aanbevelingen voor verbetering.

5. Overeenkomstig de eisen inzake de instandhouding van de betrouwbaarheid en veiligheid van het net en uitgaande van door de regulerende instanties vastgestelde transparante en niet-discriminerende criteria, zorgen de transmissiesysteembeheerders en de distributiesysteembeheerders ervoor dat:

a) *de transmissienetten en de distributienetten in staat zijn tot transmissie van uit hernieuwbare energiebronnen of door middel van hoogrenderende warmtekrachtkoppeling geproduceerde elektriciteit, waarbij zo min mogelijk sprake is van redispatching, hetgeen er niet aan in de weg staat dat bij de netplanning evenwel rekening kan worden gehouden met een beperkte mate van redispatching wanneer de transmissiesysteembeheerder of de distributiesysteembeheerder op een transparante manier kunnen aantonen dat dit in economisch opzicht efficiënter is en overeenkomt met ten hoogste 5 % van de jaarlijks opgewekte elektriciteit in installaties die hernieuwbare energiebronnen gebruiken en die rechtstreeks zijn aangesloten op hun respectieve net, tenzij anders bepaald door een lidstaat waar de elektriciteit uit elektriciteitsproductie-installaties die hernieuwbare energiebronnen of hoogrenderende warmtekrachtkoppeling gebruiken, ten minste 50 % van het bruto jaarlijks eindverbruik van elektriciteit bedraagt;*

b) *passende netgerelateerde en marktgerelateerde operationele maatregelen worden getroffen teneinde neerwaartse redispatching van uit hernieuwbare energiebronnen of door middel van hoogrenderende warmtekrachtkoppeling geproduceerde elektriciteit tot een minimum te beperken;*

c) *hun netten voldoende flexibel zijn zodat zij in staat zijn om hun netten te beheren.*

6. Wanneer niet-marktgebaseerde neerwaartse redispatching wordt gebruikt, zijn de volgende beginselen van toepassing:

a) *elektriciteitsproductie-installaties die hernieuwbare energiebronnen gebruiken, worden uitsluitend onderworpen aan neerwaartse redispatching indien er geen alternatieven zijn of indien andere oplossingen zouden leiden tot aanzienlijk onevenredige kosten of ernstige risico's voor de veiligheid van het net;*

b) *elektriciteit die wordt opgewekt door hoogrenderende warmtekrachtkoppeling, wordt uitsluitend onderworpen aan neerwaartse redispatching indien er, behalve neerwaartse redispatching van elektriciteitsproductie-installaties die hernieuwbare energiebronnen gebruiken, geen alternatieven zijn of indien andere oplossingen zouden leiden tot onevenredige kosten of ernstige risico's voor de veiligheid van het net;*

c) *zelfgeproduceerde elektriciteit van productie-installaties die hernieuwbare energiebronnen of hoogrenderende warmtekrachtkoppeling gebruiken die niet wordt teruggeleverd aan het transmissie- of distributienet wordt niet beperkt, tenzij er geen andere mogelijkheid bestaat om problemen inzake de netbeveiliging op te lossen;*

d) *neerwaartse redispatching overeenkomstig de punten a), b) en c) wordt naar behoren en op transparante wijze gerechtvaardigd. De rechtvaardiging wordt opgenomen in het in lid 3 bedoelde verslag.*

7. Wanneer niet-marktgebaseerde redispatching wordt gebruikt, wordt dit onderworpen aan financiële vergoeding door de systeembeheerder die om redispatching verzoekt aan de beheerder van de productie-, energieopslag- of vraagresponsinstallatie waarvoor redispatching plaatsvindt, behalve in het geval producenten die een aansluitovereenkomst hebben aanvaard waarin de vaste levering van energie niet is gewaarborgd. Dergelijke financiële vergoeding is ten minste gelijk aan het hoogste van de volgende elementen of een combinatie ervan indien het toepassen van uitsluitend het hoogste zou leiden tot een ongerechtvaardigd lage of een ongerechtvaardigd hoge vergoeding:

a) aanvullende exploitatiekosten als gevolg van redispatching, zoals aanvullende brandstofkosten in het geval van opwaartse redispatching, of back-up-warmtevoorziening in het geval van neerwaartse redispatching van elektriciteitsproductie-installaties die hogere warmtekrachtkoppeling gebruiken;

b) de netto-inkomsten van de verkoop van elektriciteit op de day-aheadmarkt die de elektriciteitsproductie-, energieopslag- of vraagresponsinstallatie zou hebben geproduceerd zonder het verzoek om redispatching; wanneer financiële ondersteuning wordt verleend aan elektriciteitsproductie-, energieopslag- of vraagresponsinstallaties op basis van het geproduceerde of verbruikte elektriciteitsvolume, wordt de financiële ondersteuning die zou zijn ontvangen zonder het verzoek om redispatching beschouwd als onderdeel van de netto-inkomsten.